

Rakentaja

3/2024

VUOKRATYÖ

Työtilanne on todella huono.
s. 24

KOULUTUS

Luottikset koulun penkillä.
s. 28

RAKENNUSLIITTO TÄYTTÄÄ 100 VUOTTA.

99

Johanna Hellsten on kirjoittanut rakennusalasta vuodesta 2001, eikä ole vielä saanut siitä tarpeekseen.

Kuokuva 20-luku

100 VUOTTA sitten, kun Rakennusliitto perustettiin, elettiin Suomessa pysähtyneisyyden aikaa, mitä tuli sosiaaliin uudistuksiin ja työväestön oikeuksiin. Vielä nuoren valtion perustamisvaiheessa sosiaalireformistisilla aatteilla oli tuulta purjeissaan, mutta 20-luvulle tultaessa Suomi – kuten muukin Eurooppa – alkoi siirtyä aatteellisesti oikealle. Katsottiin, että kansakunnan vähäisiä varoja ei tulisi käyttää erilaisiin sosiaalivakuutuksiin ja muihin hömpötyksiin.

MAAILMANLAAJUINEN lama koetteli monia työläisiä koko vuosikymmenen. Palkat tippuivat niissäkin vähissä töissä, joita oli vielä tarjolla. Ammattiliittojen toiminta oli hankalaa ja vuosikymmentä leimasivat väkivaltaisiksikin äityneet työtaistelut. Työnantajat käyttivät enemmän lakonmurtajia kuin sopivat työehdoista ammattijärjestöjen kanssa.

TYÖSOPIMUSLAKI oli annettu vuonna 1922 ja vuonna 1924 annettiin laki työehtosopimuksesta. Sen oli tarkoitus lähinnä taata työrauha, mutta lain toteutus jäi vaatimattomaksi. Työnantajapuoli kun tunnusti ammattiyhdistysliikkeen tasavertaiseksi sopijaosapuoleksi vasta tammiukuun kihlauksessa vuonna 1940.

TYÖNTEKIJÖIDEN ja työnantajien välit ovat jälleen kerran kunnolla solmussa, sillä lainsäädännöllä yritetään ohittaa vuosikymmenien

sopimuskulttuuri. Työnantajien saneluvaltaa lisätään (potkulaki), ensimmäinen sairaspäivä halutaan työntekijän piikkiin, lakko-oikeuksiin puututaan ja sopiminen paikallisesti halutaan ulottaa sellaisiin työnantajiin, jotka eivät ole järjestäytyneitä sopijaosapuolia.

LOKAKUUSTA asti ay-liike on järjestänyt mielenilmaisuja ja lakkoja, joilla on yritetty kiinnittää hallituksen huomio lainsäädännön epäsuhtaan työntekijäpuolen ja työnantajapuolen välillä – työnantajan eduksi. Työntekijän suojelu on unohtunut lainsäätäjiltä kokonaan.

MITÄS LUULETTE tapahtuvan, kun ensimmäiset isot työehtosopimukset menevät katkolle? Jos olisin ennustaja, sanoisin, että kuohuntaa tulee ja viimeisen puolen vuoden lakkoliikehdintä voi olla pientä siihen verrattuna. Onneksi ay-liike on jo vuosikymmenien ajan ollut sopimiseen taipuvainen ja rauhaisa verrattuna edelliseen 20-lukuun.

NÄISTÄ SYNKISTÄ aatoksista huolimatta toivotan kaikille Rakennusliiton jäsenille mahtavaa 100-vuotijuhlaa kesäkuussa, nähdään Tampereella ja iloitaan vahvasta liitosta! 🍷

MARKO TAAVILA

18

Kaivantojen turvallisuus vaatii huolellista suunnittelua ja seuraamista.

”On kiistatonta, että ne yritykset, joiden työturvallisuuskulttuuri on kunnossa, menestyvät.”

– TIMO KOSKINEN

ANTTI KIRVES

16

JOHANNA HELLSTEN

24

Vuokratyöntekijöillä on meneillään kovat ajat.

JOHANNA HELLSTEN

12

Paikallinen sopiminen vaatii sekä luottamusta että osaamista.

JUKKA NISSINEN

40

Takuukorjausten tekijät toimivat iskunvaimentimena asiakkaiden ja rakentajan välissä.

10

Tarkista palkan-
korotuksesi!

VAKIOT

- 2 Pääkirjoitus
- 4 Ajankohtaista ja puheenjohtajan palsta
- 16 Henkilö
- 22 Rakentajan terveys
- 38 Laki ja oikeus
- 44 Liiton historiaa
- 47 Liittolainen
- 48 Kulttuuri
- 50 Kevyttä

KANNEN KUVA: SIIRI JAURI/SIIRI CREATIVE

10 000 asbesti-ilmoitusta vuodessa

Työsuojeluviranomainen antaa eniten veloitteita ilmoitusten puutteista ja puutteellisesta asbestipölyn hallinnasta.

PURKU- JA KORJAUSTÖISSÄ käsitellään edelleen huomattavia määriä asbestia. Vuonna 2023 työsuojeluviranomainen sai 10 000 ilmoitusta asbestitöistä ja teki noin 200 tarkastusta asbestipurkutöille.

– Asbestityön vähenemistä ei ole vielä merkkejä. Asbestia on paljon aina omakotitalojen pannuhuoneista isoihin purko-kohteisiin. Taloja myös remontoidaan osissa, eli asbestia voi jäädä rakenteisiin, ja ne poistetaan jossain myöhemmässä remontissa. Tässä ei ole mitään laitonta, kunhan dokumentointi on kunnossa, ylitarkastaja **Mikko Koivisto** Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueelta kertoo.

Koiviston mukaan työsuojeluviranomaisen päivystävään puhelimeen tulevista soitosta noin puolet koskee asbestityötä.

– Asbestin vaarat ymmärretään. On hyvä, että meille soitetaan. Kysymykset koskevat usein sopivia työmenetelmiä. Olemme saaneet yhtenäistettyä viranomaistulkinnat valtakunnallisesti, mutta tietysti jokainen tapaus on erilainen, eli tarkastaja tekee lopullisen arvioinnin.

Asbestityöstä on aina tehtävä ennakoilmoitus työsuojeluviranomaiselle 7 päivää ennen työn aloitusta. Häätötyössä tästä

Rakennusliitto täyttää 100 vuotta 3.5.2024

Kun tämä lehti ilmestyy, Rakennusliitto on jo täyttänyt vuosia ja juhlavuoden ensimmäinen tapahtuma, 100-vuotisjuhlaseminaari, on pidetty. Rakennusliiton kesäpäivillä kesäkuun 8. päivänä juhlitaan isolla porukalla Tampereella! Luvassa on muun muassa liiton 100-vuotisjuhlänäyttely ja rakentajien kädentaidot Werstaalla, Hevisaurus, Simo Frangenin juontama tapahtuma Frenckelin aukion lavalla, ynnä muuta, ynnä muuta. Tapaamisiin siellä!

voidaan joustaa, mutta siitäkin on tehtävä heti tilanteen salliessa kirjallinen ilmoitus viranomaiselle.

– Esimerkiksi putkirikot ovat tällaisia hätätilanteita, Koivisto sanoo.

Pölynhallinnasta velvoitteita

Asbestipurkutyön tekeminen edellyttää aina asbestipurkutyölupaa. Lupaviranomaisena toimii Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto. Tällä hetkellä rekisterissä on 6 719 pätevää asbestipurkajaa, vuonna 2023 lupia myönnettiin 78 kappaletta.

Työsuojeluviranomainen tarkisti vuonna 2023 noin 200 asbestipurkutyömaata. Velvoitteita annettiin yhteensä 224 kappaletta.

– Se on hiukan vähemmän kuin vuonna 2022. Vuonna 2023 annettiin velvoitteita 1,4 per tarkastus, vuonna 2023 1,3 per tarkastus. Eli viime vuosi oli hivenen parempi kuin edeltävä, Koivisto kertoo.

Eniten velvoitteita annettiin puutteellisesta asbestipölyn hallinnasta (yli 40 kappaletta), työn ennakoilmoituksista (43) ja turvallisuussuunnitelmista (36).

– Pölynhallinta on tasaisesti parantunut vuodesta 2016 lähtien kun tätä tilastoa on kerätty. Vuonna 2023 annettiin kuitenkin vielä 7 kehotusta, eli puutteet olivat vähäisiä suurempia.

Tarkastuskertomuksista käy muun muassa ilmi, että ”Läppäovissa ja muoviseinäarakenteissa oli reikiä ja repeämiä. Suojarakenteet eivät olleet riittävän tiiviitä estämään asbestikuitujen leviämistä muihin tiloihin.”

Koivisto kertoo, että uutisiinkin päätyneet törkeimmät tapaukset eivät näy asbestihankkeen tilastoissa.

– Viime vuodelta ei esimerkiksi näy käyttökieltoja, mutta olen itsekin sellaisen antanut tapauksessa, joka päätyi käräjäoikeuteen. ¶

Jyrki Ojanen on Rakennusliiton varapuheenjohtaja

Totista tympeilyä

EDUSKUNNASSA on parhaillaan hallituksen esitys, jonka tarkoitus on vapauttaa lakia heikommin sopiminen villoissa yrityksissä. Suomen Yrittäjien fantasia on ollut kaiketi keskeisin syy kevään poliittisille lakoille.

Paikallista sopimista on kehitetty työehtosopimuksissa 90-luvun laman jälkeen. Isäntien vaatiessa sovittavaksi joustoja on edellytetty niitä tasapainottavaa turvaa. Systeemiin on kuulunut liiton luottamushenkilön rooli niin, ettei paikallinen sanelu ole päässyt täysin valloilleen. Näin on voitu luoda vaikutuksia myös yksilörason työehtoihin.

TES-järjestelmästä on kannettu vastuuta. Neuvotteluiden itsensä lisäksi on investoitu työelämän ja -turvallisuuden kehitykseen, harmaan talouden torjuntaan, koulutuksiin, sopimusten valvontaan, sanktioihin jne. Oikeudet ja velvoitteet on nähty toistensa edellytyksinä.

Hallitus arvioi asiantilan tuottamattomaksi ja jäykäksi. Maailman pitää perustua yritysten ihmisoikeuksiin, yhdenvertaisuuteen vailla velvoitteita. Elinkeinovapauteen kuuluva mahdollisuus tehdä suotuisia valintoja, vaikkapa järjestäytyä tai olla järjestäytymättä karvoineen, ei riitä. On sallittava vapaamatkustus.

Esitys vähentää työnantajien motiivia järjestäytyä. Talonrakennusteollisuus ry:n jäsenyritysten omien työntekijöiden määrän osalta tilanne on jo nykyisin se, etteivät yleissitovuuden kriteerit täyty. Pirstaleisen alihankkijaketjun rahkeet riittävät lähinnä kilpailuun urakoiden saamiseksi.

Yleissitovuuden säilyminen on edellyttänyt Rakennusliiton jatkuvaa punnerrusta villissä kentässä liityntäsopimusten solmimiseksi. Hallituksen ja Suomen Yrittäjien toivotuksen jälkeen tämä ei ole enää ottanut onnistuakseen. Huolen liityntäsopimuksista ja riskistä yleissitovuuden suhteen on jakanut myös Rakennusteollisuus ry. lausunnossaan lakiesityksestä.

Uudellamaalla viime joulukuussa jo noin 37 % alan työntekijöistä oli ulkomaalaisia. AVI:n raportit työehtojen toteutumisesta ulkomaalaisten työntekijöiden keskuudessa ovat vuosi toisensa jälkeen koruton kertomaa.

Yleissitovuuden jälkeen rakennustyölle ei ole pohjahintaa. Paikalliset pienet yritykset eivät voi enää hinnoitella urakoita asiallisiin palkkoihin pohjaten. Työmaat täyttyvät polkupalloilla tänne tilapäisesti tuoduista ihmisistä, jotka maksavat verot kotimaahansa.

Hallitus väittää, ettei tarkoitus ole koskea yleissitovuuteen. Se kuitenkin torjui ehdotuksen yleissitovuuden jäädyttämisestä määräajaksi niin, että paikallisen sopimisen vaikutukset voitaisiin arvioida. Miksi? Kumpi nyt sitten onkaan lohduttomampaa: se, että riski hyvinkin tiedostetaan vai se, että sitä ei tiedosteta. ¶

Jyrki Ojanen

TEKSTI: EEVA PULKKINEN

Ulkomaisen työvoiman käytössä puutteita palkkauksessa ja työajoissa

TYÖPERÄISEN hyväksikäytön paljastaminen ja torjunta nousivat vuonna 2023 entistä suurempaan rooliin työsuojeluviranomaisen tarkastuksissa, kertoo Aluehallintoviraston raportti ulkomaisen työvoiman käytön valvonnasta viime vuodelta. Osa tehdyistä tarkastuksista suunnattiin nimienomien työsuhteen vähimmäisehtojen valvontaan.

AVI:n tarkastajat toteuttivat vuonna 2023 yli 2 200 tarkastusta, joista osan yhteistyössä muiden viranomaisten, esimerkiksi verottajan kanssa. Raportissa ei eritellä toimialoja, eli vain osa tarkastuksista kohdistui rakennusalan yrityksiin.

Palkkauksen oikeellisuutta vaikea arvioida

Ulkomaisen työvoiman palkkauksessa oli puutteita lähes puolella niistä tarkastuksista, joissa asiaa arvioitiin. Puutteita ilmeni sekä peruspalkan määrässä että erilaisten lisien ja ylityökorvausten maksamisessa.

Myös työaika-asiakirjoissa esiintyi paljon puutteita. Palkkauksen oikeellisuutta oli käytännössä mahdotonta arvioida, kun todellisia tehtyjä työtunteja ei saatu valvonnassa selville työnantajan työaikakirjanpitoa koskevien velvollisuuksien laiminlyöntien vuoksi. Tarkastusten huomio

kiinnittyi myös työsyRJintään ja erilaisiin hyväksikäyttöpauksiin.

Kevytyrittäjäydeksi naamioidut työsuhteet lisääntyneet

Raportin mukaan yrittäjätöksi tai niin sanotuksi kevytyrittäjäydeksi naamioituja työsuhteita ilmenee yhä enemmän ja useammilla toimialoilla. Joskus työsuhde on muutettu jopa työntekijän ymmärtämättä toimeksiantosuhteeksi, jonka ehdot kuitenkin vastaavat työsopimuksen ehtoja.

Rakennus- ja palvelualojen lisäksi ilmiö on laajentunut teollisuuteen ja metsäalalle. Työlainsäädännön näkökulmasta työsuorituksia maksusta tekevä henkilö on aina joko yrittäjä tai työntekijä, eikä niin sanotun kevytyrittäjän asema poikkeakaan muun yrittäjän asemasta.

Viranomaisyhteistyö tehosti valvontaa monella tavalla. Työsuojeluviranomainen teki yli 500 tarkastusta yhdessä muiden viranomaisien kanssa, mikä oli lähes 70 tarkastusta enemmän kuin vuonna 2022. Lisäksi sadoilla tarkastuksilla hyödynnettiin muilta viranomaisilta saatuja tietoja. Valvontaa tehtiin myös työntekijäjärjestöiltä ja kansalaisilta saatujen vihjeiden perusteella. ¶

TEKSTI JA KUVAT: JUKKA NISSINEN

Uudenmaan rekrypäivät

Ruduksen Julia Larkka esittelee yrityksen erilaisia työtehtäviä.

RAKENNUSLIITON kuudennen rekrypäivät pidettiin 23. huhtikuuta Helsingin aluetoimiston ja keskustoimiston tiloissa. Osallistujajoukko poikkesi osittain aikaisemmista rekrypäivistä. Tällä kertaa tilaisuuteen oli ammattikoululaisen lisäksi kutsuttu alle 36-vuotiaita työttömiä, lomautettuja ja alan vaihtajia.

Tilaisuuteen oli ilmoittautunut 120 henkilöä, mutta keväinen takatalvi vähensi osanottajamäärän 70 henkeen.

– Tämänkertaisen rekrytilaisuuden ideana oli, että tilaisuudessa esitellään ammattialoja, joihin ei voi valmistua ammattikoulusta, tilaisuuden pääorganisaattori, aluetoimitsija **Anniina Kangas** kertoo.

Toimintaansa esitteli 9 yritystä: Peab, Asfalttikallio, Rudus, Parma, Lujabetoni, Rakenne-Tikka, Destia, GRK ja Icopal.

Rakennusalan moniosaaja **José Galicia** tuli rekrypäiville hakemaan vakituista työpaikkaa.

– Olen asunut Suomessa 15 vuotta ja tehnyt 10 vuotta rakennusalan töitä; remonttityö- ja talonrakennusta ja infra-alan töitä.

Galicia on tehnyt viimeksi remontteja ja kiinteistöhuollon töitä oman firman kautta, mutta tässä taloustilanteessa keikkatöitä ei ole riittävästi.

uudisti yleisöään

José Galicia löysi
3 mielenkiintoista
yritystä
rekrypäiviltä.

– On hyvä, että Rakennusliitto järjesti tällaisen tilaisuuden. Täällä pääsee suoraan tutustumaan firmoihin.

Galician mukaan rekrypäivillä saa helpommin tietoa yrityksen työvoimatarpeista kuin esimerkiksi firmojen nettisivuja seläämällä. Hyvästä rekrytapahtumasta olisi saanut vielä enemmän irti, jos se olisi järjestetty aikaisemmin.

– Lähes kaikki työpaikat olivat tälle vuodelle jo täytetty, Galicia harmitteli.

Rekrypäivien kiinnostavin yritys Galicialle oli Rakenne-Tikka, joka tekee alakattoja, seinäverhousta ja väliseiniä. Remonttimiehen olisi helppo solahtaa tuttuihin töihin.

– Asfalttikallio kuulosti hyvin monipuoliselta yritykseltä. Se tarjosi muutakin työtä kuin pelkkää asfaltointia. GRK kiinnosti myös, koska minulla on infra-alan kokemusta. ¶

RAKENTAJAT BUILDERS

8.6.2024-10.8.2025

VAPAA PÄÄSY
FREE ADMISSION

Työväenmuseo Werstas

The Finnish Labour Museum Werstas

Avoinna ti-su 11-18

Open tue-sun 11 am-6 pm

www.tyovaenmuseo.fi

TYÖVÄENMUSEO

WERSTAS

EUROVAALIT tulevat 9.6.!

SUURIN osa esimerkiksi työturvallisuutta koskevasta lainsäädännöstä tulee nykyään Euroopan unionista. Siellä käsitellään myös muita työntekijöille tärkeitä asioita. EFBWW eli rakentajien Eurooppa-federaatio kehottaa kaikkia rakentajia käyttämään ääntään EU-vaaleissa, jotta työelämää koskevaa lainsäädäntöä pystytään parantamaan koko Euroopassa. EFBWW on koonnutt vaatimuksia tulevalle Euroopan komissiolle.

Tiukemmat aliurakointisäännöt julkisiin hankintoihin

EU-lainsäädännön on varmistettava, että kaikki jäsenvaltiot rajoittavat aliurakointitasoja julkisissa hankkeissa enintään yhteen tai kahteen alitasoon. Lisäksi vain järjestäytyneet yritykset (mukaan lukien aliurakoitsijat), saavat osallistua julkisiin hankintoihin.

Rajoitetaan aliurakointiketjua pituus- ja leveyssuunnassa

EU-lainsäädännön on varmistettava, että kaikki jäsenvaltiot rajoittavat aliurakointitasoja enintään yhteen tai kahteen alitasoon. On myös rajoitettava alihankkijoiden tekemän työn ja alihankkijoiden kirjoilla olevien työntekijöiden osuutta.

Yhteisvastuu

EU-lainsäädännön on varmistettava, että kaikki jäsenvaltiot takaavat ehdottomat ja kattavat yhteisvastuujärjestelmät rakennusalalla myös rajat ylittävissä aliurakointiketjuissa. Huolellisuusvelvoitteen kiertävät lausekkeet on kiellettävä.

Huolellisuusvelvoite

Komission on esitettävä EU-direktiiviä, joka koskee pakollista ihmisoikeuksien huolellisuusvelvoitetta yrityksissä ja niiden toimitus- ja aliura-

kointiketjuissa. Työntekijöiden oikeuksien tulee olla keskiössä, ja direktiivissä on oltava tehokkaita korjaustoimenpiteitä: sen pitää taata mahdollisuus oikeusprosessiin sekä sisältää pelotevaikutuksia.

Digitaaliset valvontatyökalut

Euroopan komission tulee esittää lainsäädäntöehdotus eurooppalaisen sosiaaliturvakortin (ESSP) käyttöönotosta, joka mahdollistaa reaaliaikaisen pääsyn tietoihin rakennustyömaiden tarkastusten aikana. Tarvitaan lisää Euroopan tukea sosiaalisen identiteettikortin käytölle rakennusalalla keinona torjua työvoiman hyväksikäyttöä (rajat ylittävissä) aliurakointiketjuissa.

Sähköiset yritysrekisterit

Uudessa eurooppalaisessa direktiivissä tulee ottaa käyttöön vähimmäisvaatimukset digitaalisille kansallisille yritysrekistereille ja niiden yhteensopivuudelle siten, että valvonta ja tarkastukset on mahdollista tehdä reaaliaikaisesti.

Kielletään välikädet ja suojataan lähetetyt työntekijät

Kaikkia asiaankuuluvia EU-sääntöjä on tarkistettava, jotta vain yritykset, jotka harjoittavat todellista rakennustoimintaa kotijäsenvaltiossaan, saavat lähettää työntekijöitä toiseen maahan. Välikäsi-työvoimantoinittajia on kiellettävä lähettämästä työntekijöitä. Lähetetyillä ja siirtotyöntekijöillä on oltava helppo pääsy oikeusjärjestelmän piiriin.

Vahvistetaan ammattiliittojen edustusta

Euroopan komission tulisi tarkistaa EWC-direktiiviä, jotta ammattiliittojen ja työntekijöiden edustajat voivat täysimääräisesti seurata ja valvoa

BUILD

14th EFBWW
General Assembly
12-13-14 December 2023
Helsinki, Finland

Rakennusliiton kansainvälisten asioiden asiantuntija ja EFBWW:n Rakennuskomitean puheenjohtaja Nina Kreutzman, EFBWW:n Keski- ja Itä-Euroopan alueen puheenjohtaja Ramona Veleanu (FGS Familia, Romania) sekä Rakennusliiton vastaava lakimies Päivi Poutanen intoutuivat poseeraamaan kylttien kanssa EFBWW:n kongressissa Helsingissä viime vuoden joulukuussa.

KUVA: KIMMO BRANDT

työntekijöiden oikeuksia toimitus- ja aliurakointitietjuissa. EWC:llä ja työneuvostoilla tulisi olla pääsy kaikkiin yrityksen aliurakointi- ja hankintapolitiikan tietoihin sekä pääsy työmaille tarkastuksia varten.

Tehokkaat työvoiman tarkastukset ja valitusmekanismit

Tulee ottaa käyttöön uusi direktiivi, joka mahdollistaa vähimmäisvaatimukset työvoiman tarkastuksille ja valitusmekanismeille ILO:n yleissopimuksen nro 81 perusteella. Se myös vahvistaa Euroopan työviranomaisen roolia rajat ylittävissä valvonnassa. Direktiivin tulisi mahdollistaa se,

että uhrit ja kolmannet osapuolet, mukaan lukien ammattiliitot, voivat valittaa käytännön esteistä, jotka tekevät valitusmekanismeista tehottomia tai saavuttamattomia, erityisesti liikkuvien ja siirtotyöntekijöiden osalta.

Sama työ, samat oikeudet, sama palkka

Euroopan ja kansallisen lainsäädännön on taattava tasa-arvoinen kohtelu kaikissa julkisissa ja yksityisissä hankinnoissa, jotta aliurakoitsija soveltaa työntekijöihinsä samoja työolosuhteita ja sosiaaliturvaoikeuksia kuin pääurakoitsija, mukaan lukien samoja työehtosopimuksia. ¶

PALKKOJA KOROTETAAN 15.5.2024 LÄHINNÄ ALKAVAN PALKANMAKSUKAUDEN ALUSTA 2 PROSENTILLA.

ASFALTTIALA

Palkkoja, rahamääräisiä lisiä ja henkilöstön edustajien erilliskorvausta korotetaan 2 prosentilla.

Taulukkopalkat

1	12,02 €/h
2	16,21 €/h
3	17,18 €/h
4	18,12 €/h
5	19,08 €/h
ammattitutkintolisä	0,37 €/h
erikoisammattitutkintolisä	0,82 €/h

Vuorotyölisät

iltavuorolisä	1,67 €/h
yövuorolisä	5,41 €/h
siirretty työaika	1,67 €/h
matka-ajan korvaus	12,81 €/h

Palkkaryhmä 1:ssä matka-ajan korvaus on enintään 12,81 €/h.

Tuotantopalkkiotyö

		Alle 50 tonnin työkohteet	Tuotantopalkkiotyön kok. palkka
Palkkaryhmä	€/h	€/h	€/h
1	9,29	15,03	14,54
2	12,45	18,25	17,68
3	13,16	19,00	18,41
4	13,88	19,73	19,10
5	14,60	20,46	19,82

Tuotantopalkkion tulee olla 15.5.2024 lähinnä alkavan palkanmaksukauden alusta vähintään 5,66 €/h.

INFRA-ALA

Aikapalkat

I	12,89 €/h
II	13,90 €/h
III	14,90 €/h
IV	16,02 €/h
V	17,23 €/h
VI	18,62 €/h

Keskeneräisten urakoiden ja tuotantopalkkiotöiden hintoja korotetaan 2 prosenttia jäljellä oleville tunneille.

Lm- ja tsv-korvaukset 2 viikon tilijaksolle

8–50 työntekijää	37,07 €
51–100 työntekijää	46,34 €
yli 100 työntekijää	69,45 €
Työpaikkakohtainen luottamusmies	
vähintään 25 työntekijää	37,07 €

Ajoneuvonosturinkuljettajan työkohtainen lisä

Ajoneuvonosturinkuljettajalle maksetaan työkohtaista lisää koneen teholliselta työajalta vähintään:

Nostokyky	Työkohtainen lisä
30 tn tai alle	1,43 €/h
yli 30 tn, mutta alle 70 tn	1,82 €/h
yli 70 tn, mutta alle 140 tn	2,00 €/h
yli 140 tn, mutta alle 200 tn	2,23 €/h
200 tn ja yli	2,61 €/h

Nostokoriautojen ja kurottajan kuljettajille maksetaan työkohtaista lisää koneen teholliselta työajalta vähintään:

Nostokorkeus	Työkohtainen lisä
20 m tai alle	1,43 €/h
yli 20 m, mutta alle 60 m	1,82 €/h
60 m tai yli	2,00 €/h

Kuormausturinkuljettajalle maksetaan työkohtaista lisää koneen teholliselta työajalta vähintään:

Nostokyky	Työkohtainen lisä
25 tn tai alle	1,82 €/h
yli 25 tn	2,00 €/h

Työstä, joka joudutaan tekemään terveydelle vaarallisten aineiden (esimerkiksi asbesti) vuoksi suojavarustuksessa, maksetaan erillistä lisää sille ajalle, kun työtä suojavarustuksessa tehdään. Lisän suuruus sovitaan paikallisesti. Mikäli paikallista sopimusta ei ole tehty, lisän suuruus on vähintään 1,08 €/suojaruokausessa tehty tunti.

Vuorolisät ja tunnelilisä

Iltavuoro- ja iltatyölisä	1,41 €/h
Yövuoro- ja yötyölisä	2,64 €/h
Tunneli- ja kalliosuojatöiden lisä	1,31 €/h

Työehtosopimus hoidon alueurakoinnin työaikamääräyksistä: lauantaina tehdystä työstä, joka ei ole vuoro-, yli- eikä hätätyötä, maksetaan lauantailisää 3,93 €/h lukuun ottamatta pääsiäislauantaita, jos työntekijällä on oikeus pääsiäislauantaina työehtosopimuksen 11.3 §:n mukaiseen korotukseen.

Varallaolokorvaus 26,33 €/varallaolovuorokausi 15.5.2024 alkaen. Varallaolokorvaus koskee koko infra-alan työehtosopimusta.

LATTIANPÄÄLLYSTYSALA

Aikapalkat

0	12,59 €/h
I	14,37 €/h
II	16,79 €/h
III	18,41 €/h

Urakkapalkat

Kesken olevissa urakoissa palkkoja korotetaan 2 prosenttia urakan jäljellä olevassa osassa.

Tes-urakkahintoja korotetaan 2 prosenttia.

Työkalukorvaus 1,33 €/työpäivä

MAALAUSALA

Aikapalkat

I	11,94 €/h
I B	13,45 €/h
II	14,60 €/h
III	16,18 €/h
IV	17,61 €/h
V	18,89 €/h

Ammattitutkintolisä	0,51 €/h
Erikoisammattitutkintolisä	0,86 €/h
Iltavuorolisä	1,62 €/h
Yövuorolisä	3,07 €/h

Urakkapalkat

Kesken olevissa urakoissa palkkoja korotetaan 2 prosenttia urakan jäljellä olevassa osassa.

Urakan takuupalkka (pr I–II kuuluville)	14,60 €/h
Urakan takuupalkka (pr III–V kuuluville)	18,89 €/h
Nokkamiehtehtävien hoito vähintään	18,89 €/h

RAKENNUSTUOTETEOLLISUUS

Tuntipalkat

1	12,09 €/h
2	12,61 €/h
3	13,16 €/h
4	13,72 €/h
5	14,31 €/h
6	15,68 €/h

Nuorten työntekijöiden tuntipalkat

alle 17-vuotiaat	9,93 €/h
alle 18-vuotiaat	10,36 €/h

Iltavuorolisä	1,53 €/h
Yövuorolisä	2,64 €/h
Olosuhdelisä	0,78 €/h
Kaivoslisä	2,40 €/h

Palvelusaikalisät

Palveluksessa oloaika	Lisän määrä €/h
Yli 5 vuotta	0,31
Yli 10 vuotta	0,37
Yli 15 vuotta	0,45
Yli 20 vuotta	0,50
Yli 25 vuotta	0,57
Yli 30 vuotta	0,63
Yli 35 vuotta	0,71

Suorituspalkat

Suorituspalkkoja korotetaan 2 prosentilla. Keskenkärsiä urakoita korotetaan

2 prosentilla urakan jäljellä oleville tunneille.

Luottamushenkilöiden erilliskorvaus

Edustettavien työntekijöiden määrä	€/kk
10–50 työntekijää	80,29
51–100 työntekijää	100,36
Yli 100 työntekijää	150,46

TALONRAKENNUSALA

Aikapalkat

I	11,94
II	13,45
III	14,74
IV	16,23
V	17,67
VI	18,90

Kesken olevia urakoita ja urakkahinnoittelun hintoja sekä rahamääräisiä lisä korotetaan 2 %.

Vuorotyölisät

iltavuorolisä	1,31 €/h
yövuorolisä	2,45 €/h

TALOTEKNIikka-ALA

Perustuntipalkat

S	12,32 €/h
1	14,85 €/h
2	17,56 €/h
3	18,47 €/h
4	19,48 €/h

Kuukausipalkat

Sovittuja kuukausipalkkoja korotetaan 15.5.2024 lähinnä alkavan palkanmaksukauden alusta lukien 2 prosentilla. Kuukausipalkat tarkistetaan korotusten jälkeen niin, että ne täyttävät TES:n kohdan 10.5 määräykset.

Urakkapalkat

Putki-, ilmastointi- ja sprinklerasennusalojen normituntikerroin 18,63 €/NH. Putkieristysalan urakkahinnoittelun rahakerroin 4,13 €/yks.

Urakan ulosmaksu (jollei toisin sovittu) S ja 1 perustuntipalkka ja palkkaryhmät 2–4, 20,17 €/h

Palkkiopalkkaustyöt (könttäurakat)

Työt, joista palkkiopalkkaussopimus on tehty ennen 15.5.2024 lähinnä alkavan palkanmaksukauden alkua, maksetaan tehdyille tunneille erillisenä lisänä 0,37 €/h tilikausittain seuraavan palkankorotusvaiheen alkuun saakka. Tätä erillistä lisää ei vähennetä suorituspalkkaussummasta.

Työt, joista palkkiopalkkaussopimus on tehty ennen 1.5.2023 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alkua, maksetaan tehdyille tunneille erillisenä lisänä 1,07 €/H (0,70 €/H + 0,37 €/H) tilikausittain seuraavan palkankorotusvaiheen alkuun saakka. Tätä erillistä lisää ei vähennetä suorituspalkkaussummasta.

Työehtosopimuksen lisät

Iltavuorolisä	1,15 €/h
Yövuorolisä	2,34 €/h
Iltatyölisä	1,15 €/h
Yötyölisä	2,34 €/h
Työvuoron siirtoilmoituksen myöhästymislisä	2,72 €/h
Ammattitutkintolisä	0,57 €/h
Erikoisammattitutkintolisä	1,05 €/h
Putkieristysalan työkalukorvaus	2,01 €/päivä

Etumieslisä putki-, ilmastointi- ja sprinklerialat

Etumieslisän taattu osa	0,42 €/h
Etumieslisä aikapalkkauksella tehtävissä töissä	0,64 €/h

VEDENERISTYSALA

Tuntipalkat

1	11,72 €/h
2	14,57 €/h
3	16,88 €/h
4	18,91 €/h

Urakkapalkat nousevat 2 prosenttia.

Tarkemmat tiedot löydet netistä osoitteesta rakennusliitto.fi

Paikallinen sopiminen vaatii osaamista ja luottamusta

YIT:ssä ja Skanska Talonrakennus Oy:ssä paikallisella sopimisella on pitkät perinteet.

RAKENNUSALALLA on aina sovittu paljon asioita paikallisesti. Rakennusalan työehtosopimuksissa on laajalti mahdollisuuksia sopia paikallisesti liittyen muun muassa työaikoihin, lomautukseen liittyviin asioihin, matkatyöhön, työkalukorvaukseen omista työkaluista ja erityisesti urakkatyössä paikallista sopimista tehdään ja on aina tehty joustavasti.

Paikallinen sopimus tehdään aina kirjallisesti. Se voidaan tehdä joko toistaiseksi voimassa olevaksi tai määräaikaiseksi. Toistaiseksi voimassa olevalle sopimukselle määritellään irtisanomisaika, joka on 3 kuukautta ja lisäksi voidaan määritellä tarkastelu-aika, jolloin työntekijät ja työnantajat katsovat, toimiiko sopimus edelleen tarkoituksenmukaisesti. Paikalliset sopimukset tehdään ensisijaisesti työntekijöitä edustavan luottamusmiehen kanssa. Vain järjestäytyneet yritykset voivat sopia paikallisesti.

Skanska Talonrakennus ja YIT hyödyntävät talonrakennusalan tessin mahdollistamaa paikallista sopimista monipuolisesti sekä työntekijöiden että työnantajan kannalta fiksulla tavalla.

Kaikki alkaa luottamushenkilöistä

– Meillä YIT:ssä paikallisen sopimisen peruspalikka on yrityksen paikallinen sopimus yhteistoiminnasta ja henkilöstön edustamisesta. Tämä luotiin silloin kun YIT ja Lemminkäinen yhdistyivät. Ideana oli, että luottamusjärjestelmään haluttiin saada mahdollisimman hyvä kattavuus paikallisesti sekä luottamusmiesten että työsuojeluvaltuutettujen osalta, YIT Housing Oy:n pääluottamusmies **Jussi Sakari** kertoo.

YIT:n talopuolella on 19 luottamushenkilöä ympäri Suomen. YIT Infralla on lisäksi 3.

– Meillä on joka toinen viikko yhteinen pala- veri Teamsissa. Siinä käydään läpi ajankohtaisia asioita. Jos meidän tai työnantajan puolelta tulee

pöydälle jokin uusi paikallisesti sovittava asia, valmistelemme asiaa yhdessä ja käymme siitä keskustelua. Isommassa porukassa joku voi huomata sudenkuopan, johon pitää kiinnittää huomiota. Paikallinen sopiminen ei voi olla yhden miehen show.

Skanska Talonrakennus Oy:ssä on 17 luottamushenkilöä. Tähän kuuluvat alueelliset luottamusmiehet ja työsuojeluvaltuutetut.

– Meillä on livenä 2 tapaamista vuosittain ja sen lisäksi Teams-palaveriteita. Lisäksi yrityksellä on aina toukokuussa yhteistoimintapäivät, jolloin yksi päivästä on varattu meille, jolloin voimme pohtia asioita omalla porukalla, Skanska Talonrakennuksen pääluottamusmies **Jari Renlund** kertoo.

Hän on iloinen siitä, että Skanskan luottamusmiehet ja työsuojeluvaltuutetut ovat hyvin aktiivisia alueillaan.

– Meillä on monia pitkän linjan tekijöitä, kokeneita luottamusmiehiä, jotka hoitavat asiat omalla alueellaan. Ja ne tosiaan hoituvat siellä ilman minuakin.

Sekä Sakari että Renlund kehuvat työnantajaansa siitä, että asioista on helppo neuvotella, eikä turhaa väentämistä juuri tule.

– He antavat työntekijäpuolen tehdä ehdotuksia, eivätkö suorilta tyrmää mitään. Joustavuutta löytyy, Renlund sanoo.

Molemmilla luottamusmiehillä liiton koulutus ja tuki sopimisessa on kyllä arvoista.

– Olen käynyt vuosien saatossa lukuisia liiton kursseja. Paikalliset sopimukset olen voinut käyttää katsottavana liiton toimitsijoilla, jotka tarkistavat, että niissä ei ole mitään yllättävää, Renlund kertoo.

Sakari uskoo, että harvasta liitosta saa niin paljon apua kuin Rakennusliitosta.

– Liitosta saa heti vastauksen saman päivän aikana ja kenet tahansa asiantuntijan luurin päähän. Olen kokenut, että heillä on oikeasti aikaa poh-

Jussi Sakarin mukaan YIT:ssä on ollut helppo sopia asioista paikallisesti.

Jari Renlund on erityisen iloinen Skanskan uusimmasta paikallisesta sopimuksesta: ei-synnyttäneen vanhemman pidemmästä paikallisesta vapaasta.

tia niitä asioita ja pyörittää vaikka useammankin ihmisen kanssa, jos kyseessä on monimutkaisempi ongelma.

Työajanlyhennyskorvaus maksetaan kun pidetään

Sekä Sakarin että Renlundin mukaan yksi tärkeimmistä paikallisista sopimuksista on työajan lyhennyksen maksaminen pekkasia ja arkipyhiä pidettäessä. Rakennusalan tessissä on määritelty joka kuukausi maksettava 7,7 prosentin työajanlyhennyskorvaus. Tähän on päädytty siksi, että kaikki lyhyissäkin työsuhteissa olevat oikeasti saivat korvauksen sekä työajanlyhennyksestä että arkipyhiä. Paikallisesti sopimalla voidaan kuitenkin muuttaa tilannetta siten, että korvaus maksetaan, kun pekkasia pidetään tai arkipyhiä osuu työviikolle.

– Meillä pyyntö tämän sopimisesta tuli nimenomaan työntekijöiltä. Siinä on toki omat ongelmansa, kun on mahdollista, että 7,7-rahat →

OLETKO KUOLEMATON?

Silloin tämä ei koske sinua.

Kaikille muille:

Tee **testamentti** ja muut lakiasiakirjat helpossa verkkopalvelussa – **25 % alennus Rakennusliiton jäsenille!**

Hyödynnä etu syöttämällä jäsennumerosi Aatos-palvelun kassalla:

aatos.app

”Meidän luottamusmiesten näkökulmasta on tärkeää viestiä säännöllisesti työntekijöille siitä, miten systeemi toimii, ettei tule yllätyksiä.”

menevät miinukselle. Ja mikäänhän ei ole niin kauheaa kuin maksaa pörssiyhtiölle rahaa takaisin, Sakari kertoo.

– Tilinauhassa näkyy kertymä ja aina kun pidetään pekkaspäivä tai tulee arkipyhä, se päivä maksetaan palkkaluokan mukaisella palkalla ulos, Renlund selventää.

Lopullinen tasaus tehdään helmikuun alun tilissä ja silloin tilitetään ylijäämäkertymät pois. Jos työssäoloaikaa ei esimerkiksi lomautuksen tai pitkän sairausloman takia ole kertynyt tarpeeksi, mutta arkipyhiä ja pekkasia on ollut paljon, on myös mahdollista, että työntekijä joutuu maksamaan jotain takaisin.

– Meidän luottamusmiesten näkökulmasta on tärkeää viestiä säännöllisesti työntekijöille siitä, miten systeemi toimii, ettei tule yllätyksiä, Renlund painottaa.

Työaikajoustoja

Työaikoihin liittyvät paikalliset sopimukset ovat hyvin tyypillisiä rakennustyömailla. Koronapandemia jopa lisäsi niitä, kun oli tärkeää porrastaa työmaan vuoroja. Myös reissuhommat ovat klasisesti olleet sellaisia, että työajoista sovitaan eri tavalla kuin normaalisti.

– Urakkaporukat sopivat paljon työaikoihin liittyvistä asioista. Esimerkiksi niin, että runkoryhmän työpäivä alkaa jo klo 06 ja loppuu 14.30. Infrapuolella maakunnissa on ollut kokeilussa myös työaikapankki. Reissumiehet tekevät joillakin työmailla tunnit neljässä päivässä ja ovat 3 päivää vapailla. Lisäksi on kokeiluja, että tehdään 2 viikkoa pidempiä päiviä ja ollaan viikko pois, Renlund kertoo.

Skanskassa voi sopia erilaisista työajoista myös henkilökohtaisesti. Jos esimerkiksi perhetilanne vaatii lasten kускаamista päivähoitoon, voi työt aloittaa myöhemmin.

Myös YIT:ssä työmailla sovitaan laajasti työajoista.

– Nyt kun kesä on tulossa, on tosi tyypillistä, että kuumaan aikaan sovitaan aiemmasta aloituksesta jo kello kuudelta. Siten vältetään työskentelyä kuumimpaan aikaan. Tai sitten sovitaan, että tehdään 3 päivänä vähän pidempää päivää ja lopetetaan perjantaina puolilta päivin.

Sakaran mukaan tällaisista joustoista työmaalla ei oman porukan kanssa tarvitse välttämättä sopia kirjallisesti, mikäli luottamus on kunnossa.

Pyykkiä, pyykkiä

Rakennusalan viimeisimmässä työehtosopimuksessa sovittiin, että työnantaja hoitaa työvaatteiden puhdistuksen. Tavasta sovitaan paikallisesti.

– Meillä yli 90 prosenttia työmaista toimii niin, että työnantaja on järjestänyt työmaalle pesukoneen ja pesuaineet. Mikäli työmaalle ei voi hankkia pesukonetta, työmaa järjestää sopimuksen pesulan kanssa, joka pesee vaatteet, Sakari kertoo.

Myös Skanskassa pääosa työmaista hoitaa pesukoneet sosiaalituloihin. Renlundin mukaan pesukoneet pyörivät työmailla ”aika hyvin”.

– Skanska Rentalilla on pesulasopimus, koska siellä se on helppo organisoida. Sitten on jotain yksittäisiä työmaita, joille ei saada järjestettyä pesukonetta eikä pesulapalvelua, niin niillä maksetaan työntekijöille 12 euroa tilijaksossa siitä, että he hoitavat itse vaatteiden pesun.

Perhe-elämän ja koulutuksen tukena

Skanskan tuorein paikallinen sopimus koskee ei-synnyttäneen vanhemman perhevapaan palkallisuutta.

– Tämä ehdotus tuli työnantajalta. Siihen sisältyy 16 päivää palkallista vapaata, kunhan työsuhte on kestänyt vähintään 6 kuukautta. Nykyäänhän nuoret miehet oikeasti osaavat ja haluavat pitää vapaita lapsen kanssa ja osaavat jäädä hoitovapaalle ja vanhempainvapaallekin, Renlund sanoo.

YIT:ssä ei juokseteta työntekijöitä turhaan lääkärissä flunssien takia, vaan siellä on sovittu paikallisesti 7 päivän omailmoituksesta.

– Koronan myötä tästä sovittiin, mutta se oli ollut joissakin yksiköissä kokeilussa jo ennen koronaa. Se on jäänyt nyt pysyväksi käytännöksi ja oli työnantajan ehdotus, Sakari kertoo.

Skanskassa on sovittu korvauksesta työpaikkaohjaajille.

– Ohjaus kestää niin kauan kuin oppilaan katsotaan tarvitsevan ohjausta. Siitä maksetaan 45 euron korvaus, mikäli ohjausta on ollut 10 päivää. Alkuun omat ansiot voivat vähän laskea ohjauksen aikana, mutta palautuvat nopeasti vanhalle tasolle, kun ohjattava oppii. Meillä on porukoita, jotka oikein kyselevät, että koska tulee uusia opiskelijoita ohjattavaksi, Renlund kertoo. ¶

Vietä turvallisempi työpäivä.

Huolehdimme ensiapukumppaninasi, että työpaikkasi on varautunut tuotteilla ja ratkaisulla, jotka hoitavat, suojelevat ja pelastavat elämiä. Ensiapuvälineitämme voivat käyttää kaikki, eikä niitä varten tarvita ennakkotietoja tai koulutusta. Meillä olet hyvissä käsissä.

cederth.com/fin

Aina rinnallasi

Työturvallisuuden uusi veturi

Timo Koskinen
muistuttaa, että
työturvallisuus ja
yrityksen menestys
kulkevat yhtä matkaa.

Työturvallisuuskeskuksen uusi toimitusjohtaja Timo Koskinen kehottaa pitämään työturvallisuudesta huolta myös hankalina aikoina.

YLLÄTÄVINTÄ ja positiivisinta uudessa työssäni on ollut se, kuinka syvällä Työturvallisuuskeskuksen lonkerot yhteiskunnassa ulottuvat ja kuinka paljon meidän tekemisellemme ja palveluille on tilausta. Meillä on paljon vaikutusmahdollisuuksia ja toimintamme on laajaa, **Timo Koskinen** sanoo.

Tuore toimitusjohtaja on monessa liemessä keitetty. Hän on toiminut VR:n henkilöstö- ja turvallisuusjohtajana sekä Postin henkilöstöjohtajana. Löytyypä taustasta työmarkkinajuristinkin töitä Kemianteollisuudessa. Mikä sai miehen lähtemään uudenlaisiin ympyröihin?

– Työurastani on nyt tehty $\frac{3}{4}$ ja iso osa siitä henkilöstöjohtajana. Silloin olen katsonut toimintaa yrityksen taloudellisen menestyksen kautta. Toisaalta inhimillinen työelämä ja hyvät työolosuhteet ovat sydäntäni lähellä. Työturvallisuuskeskus yhdistää mielestäni nämä 2 puolta. On tavallaan latteaa sanoa näin, mutta haluan jättää jäljen, olla mukana vaikuttamassa kokonaisuuteen nimeltä hyvä työelämä, Koskinen kertoo.

Uudistaja?

Koskisen uraa voi tarkastella jonkinlaisen muutosjohtamisen kautta. Kun hän meni VR:ään töihin, oli siellä noin 12 000 työntekijää ja hänen lähtiessään enää noin puolet siitä. Postiin hän tuli vuoden 2019 kuuhuntojen jälkeen. Minkälaista uudistamista hän haluaa tehdä TTK:ssa?

– Aika näyttää, minkälaisia tarpeita on. Viittasit varmaan siihen, onko tulossa esimerkiksi isoja saneerauksia. Onhan muutoksen tekeminen paljon muutakin; se on ihmisten osaamisen päivittämistä ja sen varmistamista, että meidän kyvykkyytemme vastaavat siihen, mitä TTK:lta odotetaan.

Koskinen pitää vaarallisimpana ajattelua, että toteaa kaiken olevan ihan hyvin näin, eikä mieti miten organisaatiota voisi kehittää.

– Toinen tärkeä taso uudistamiselle ovat verkostot, joissa toimimme. Olen tavannut sidosryhmiä ja kuunnellut, sieltä tulevia signaaleja. Miten verkostojen toimintaa kannattaisi kehittää? Verkosto on laaja. Miten saamme taattua, että kaikki voivat nauttia tuottamastamme lisäarvosta?

Koskinen pitää hyvänä esimerkkinä työn psykososiaalisen kuormituksen vähentämiseksi tehtävää työtä.

– Pitääkö meidän miettiä jokaista toimialaa erikseen? Vai yritämmekö osallistaa kaikki laajemman kokonaisuuden tekemiseen, jota voi sitten räätälöidä sektorikohtaisesti?

Kolmanneksi Koskinen pohtii, miten TTK:n koko ajan laajentuvaa roolia pitäisi hallita.

– Olemme tehneet 50 vuotta työturvallisuustyötä, jossa lähtökohdana on ollut työympäristön fyysinen turvallisuus. ”Älä laita sormeja rattaiden väliin, siihen sattuu”. Nykyään työelämässä on kuitenkin uudenlaisia ilmiöitä, ja meidän käsissämme oleva pallo paisuu paisumistaan. Mitä TTK on tulevaisuudessa?

Koskisen mukaan on mahdollista, että TTK:n rooli voi muuttua.

– Asioita pystyy tiettyyn pisteeseen asti työntämään, mutta ei loputtomiin. TTK voi toimia vaikuttavan tekemisen tuloksellisuuden osoittajana esimerkkien kautta ja keskustelun herättäjänä, mutta tarpeen ja ratkaisujen pitää syntyä työpaikoilla.

Kortit säilyvät

Tärkeä osa TTK:n palveluvalikoimaa ovat jokaiselle rakentajalle tuttu Työturvallisuuskortti.

– Olen todella ylpeä meidän korttituotteesta. Työturvallisuuskortti on turvallisuuskulttuurin luomista ja

turvallisen asenteen luomista. Sillä on merkitystä.

Koskinen kertoo istuneensa TTK:n avokonttorilla työntekijän vieressä, joka vastaili puhelimesta Työturvallisuuskortin toimintaa koskeviin kysymyksiin.

– Hän kertoi, kuinka joltain isolta työpaikalta soitettiin, että työntekijöitä ei voida päästää työmaalle, kun heidän korttinsa voimassaoloa ei voinut todentaa. Se on iso ja hieno juttu, että yrityksissä on tällaista työturvallisuuskulttuuria!

Uhkaako huono aika työturvallisuutta?

Uhkaako taloudellisesti kireä aika myös työturvallisuutta tai TTK:n toimintaa? TTK:n rahoitus nojaa toisaalta kaupalliseen toimintaan, toisaalta toiminta saa rahoitusta työnantajien maksamista tapaturmavakuutusmaksuista Työsuojelurahaston kautta.

Koskinen ei pidä todennäköisenä, että työnantajat eivät ostaisi TTK:n palveluita, sillä se vaikuttaisi yritysten toimintaan negatiivisesti. Laajemmin työturvallisuuskulttuurin osalta hän muistuttaa:

– Työturvallisuudesta tinkiminen olisi väärän polun valinta. On kiistatonta, että ne yritykset, joiden työturvallisuuskulttuuri on kunnossa, menestyvät. Ja jos tarkastelet perustoiminnassaan menestyviä yrityksiä, huomaat, että myös niiden työturvallisuuskulttuuri on yleensä kunnossa.

Koskinen painottaa, että turvallisuudesta tinkiminen johtaa helposti negatiiviseen spiraaliin, joka vain jatkaa kiihtymistään.

– Kun nykypäivänä miettii sosiaalisen vastuullisuuden merkitystä työnantajien julkikuvassa, niin sillä työnantajalla, joka aikoo vielä joskus pystyä rekrytoimaan huippuammattilaisia rakennustyömaalle, ei ole varaa tinkiä turvallisuudesta. ¶

KAIVANNOT vaativat tarkkuutta

Avointen monttujen ja putkilinjojen turvallisuus tulisi tarkastaa päivittäin ennen töiden aloittamista.

Heinälammen saneerausurakan vastaava työnjohtaja Jani Salojärvi (vas.) Olli Nokipi ja Juha Naukkarinen.

Vesihuoltolinjan saneeraus etenee keskellä Heinälammen rivitaloaluetta. Kaivantojen tuentoja on jouduttu täydentämään rautalevyillä, jotta sortumat jäävät kaivannon ulkopuolelle.

LÄHES kaikessa rakentamisessa joudutaan kaivamaan. Keskeiseen osa-alueeseen sisältyy huomattavia riskejä, joita voidaan kuitenkin hallita oikeilla toimintatavoilla.

– Päävastuu on työnantajalla, käytännössä vastaavalla mestarilla, joka usein nimitetään työmaan turvallisuuspäälliköksi, selvittää Rakennusliiton työympäristöasiantuntija **Tapio Jääskeläinen**.

Hänen mukaansa kaivannoissa tulee välttää yksin työskentelyä ja ohjetta noudatetaankin melko hyvin. Usean henkilön läsnäolo lisää turvallisuutta ja nopeuttaa avunsaantia hätätilanteessa. Kaivinkoneiden kuljettajat ovat niin ikään avain-

asemassa havainnoidessaan tapahtumia montun pohjalla.

Maansiirto Harry Mäkelä Oy:n henkilöstö seuraa säännöllisesti yhtiön työmaiden turvallisuustasoa TR- ja MVR-arviointimenetelmillä. Sähköiset älypuhelinsovellukset ovat käytössä muun muassa Jyväskylässä Heinälammen asuinalueella, jossa tehdään mittavaa katu- ja vesihuoltoverkon saneerausta. Projektiiin sisältyy lisäksi sähkö- ja telekaapelointien sekä valaistuksen uusimiset.

– Kaivantoja on paljon ja ne otettiin esille heti jo urakan aloituspalaverissa, työsuojeluvaltuutettu **Juha Naukkarinen** muistelee.

Hän painottaa työkohteitaisten perehdyttämisen merkitystä, vaikka kaivannot sisältyvätkin pakollisiin rakennusalan työturvallisuuskorttikoulutuksiin. Heinälammen työmaalla asetelmaa mukistavat lukuisat tonttiliittymät jokaisen asuin-kiinteistön kohdalla ja talojen asukkaat, joiden liikkuminen tulee ottaa huomioon sekä pienten että suurten monttujen aitaamisessa.

Kuorma-autoa kuljettava Naukkarinen liikkuu työtehtävissään Keski-Suomen ohella Pirkanmaalla ja Etelä-Savossa. Tätä kautta avautuu hyvät näkymät yrityksen eri yksiköiden ja työmaiden arkeen. Yhdessä Maansiirto Mäkelän →

MVR-sovellus palvelee työnjohtoa projektien turvallisuuden seurannassa.

Montun kaivamisessa vastaan tullut kivenmurikka olisi kaivannon seinämässä turvallisuusriski.

päälouuttamusmiehen **Olli Nokipiin** kanssa hän on pitänyt työturvallisuuteen liittyvistä havainnoista listaa parin vuoden ajan.

Viime vuonna asetimme tavoitteeksi 1 000 merkintää, johon melkein ylsimme. Tänä vuonna tuplasimme määrän. Tarkoituksena on kirjata puutteita, mutta myös hyvin hoidettuja, myönteisiä toimintatapoja niin kaivannoista kuin muista asioista, Olli Nokipii kertoo.

Edistystä takavuosista

Rakennusala näkyy vahvasti edustettuna kaivantoihin liittyvissä Tapaturmavakuutuskeskuksen tilastoissa. Henkilövahinkoja sattuu edelleen, mutta kehityksen suuntaa pidetään hyvänä. Kuolemaan johtaneita tapauksia on keskimäärin 0,6 vuodessa, viimeisinkin lähes vuosikymmenen takaa.

Taustalla vaikuttaa vuonna 2009 voimaan astunut valtioneuvoston asetus rakennustyön turvallisuudesta, johon sisältyy runsaasti kaivamiseen liittyviä säädöksiä. Niissä mainitaan erityisesti vaaratekijöiksi sortuman alle jääminen, maapohjan vajoaminen ja korkealta putoaminen. Työtehtävien ja -ympäristöjen osalta luetellaan kuilut, maanalaiset kohteet ja liikennealueet sekä rakenteiden purkamiset.

– Asetus uudisti aidosti rakennusalan työturvallisuutta jäämättä pelkäksi vanhan päivittämiseksi, Tapio Jääskeläinen kiittelee.

Nykyisin kaivuutöille edellytetään aina suunnitelma, mikäli on olemassa sortumavaara tai kuopalla syvyyttä yli 2 metriä. Tätä voidaan tarvittaessa täydentää ennakoivilla maaperätutkimuksilla, joita teetetään yleisimmin laajoissa tai suurissa massanvaihtoja vaativissa kohteissa. Tutkimukset suoritetaan koeporauksina tai maatulkitteilla.

– Toimenpiteet vaikuttavat urakoiden hintoihin ja aikatauluihin, mikä voi rajoittaa halukkuutta kattaviin maapohjatutkimuksiin, Jääskeläinen harmittelee.

Kaivannot luokitellaan työmaan olosuhteiden ja syvyyden perusteella tavanomaisiksi, vaativiksi tai erittäin vaativiksi. Arvioinnissa huomioidaan

rakenteisiin kohdistuvat voimat, kuten työkoneista ja muun liikenteestä johtuvat värinät.

Työturvallisuutta voidaan parantaa luiskaamalla tai porrastamalla montun reunoja. Tämä vaatii kuitenkin riittävästi tilaa, jota etenkin taajama-alueilla on tyypillisesti niukalti käytettävissä. Heinälammella kulkureitit kiinteistöille ja asuinrakennusten välitön läheisyys estää luiskaamiset vähintäänkin toisilta sivuilta.

Rajoitteita asettaa tontin koon ja muiden työmaatoimintojen lisäksi kaivuumaiden sijoittaminen kyllin kauaksi kaivannon reunoilta. Etäisyyksistä on olemassa maakerrosten ja kaivannon syvyyden mukaan määritellyt vähimmäisvaatimukset. Vaihtoehtoisesti kaivetut maamassat on kuljetettava niille varatuille läjitysalueille.

Säännöllisesti tarkistettava

Kaivantojen päivittäisellä katsastamisella havaitaan yön tai viikonlopun aikana tapahtuneet muutokset seinämissä ja reuna-alueilla. Maa-ainesten ominaisuuksiin vaikuttavat säätilojen vaihtelut, jotka voivat yhtä hyvin liittyä lämpöön kuin sateisiin. Ilmiö on nähtävissä Heinälammenkin työmaalla.

– Kaivantotuet jäävät paikoin liian matalalle, joten suojausta on pitänyt korottaa rautalevytyksillä, Nokipii selvittää.

Valumavesistä koituu ongelmia, kun ne hakevat väyläänsä tai imeytyvät maaperään sitä pehmentäen. Niiden aiheuttamalta eroosiolta suojaudutaan ohjaamalla virtaamia ojilla tai padoilla pois päin kaivannon reunoilta. Toisen tyyppistä haittaa tuottaa pohjavesi, jonka kaivannon pohjaa korkeampi taso tuottaa alapintoihin nostetta ja hydraulisen murtuman riskiä. Veden kertyminen vaatii kaikissa tapauksissa pois pumppaamisen.

Talviaikainen lämmön nousu saattaa irrottaa routakerroksesta laattamaisia paloja, jotka lähtevät valumaan sivusuunnassa. Vaaratilanteita voi ilmeitä verrattain matalissakin, noin metrin syvyyksissä kaivannoissa. Seinämästä irtoavat isot kivet tai muut lohkarit tekevät pahaa jälkeä, vaikka ne putoaisivat päälle matalalta.

Suoja-aitoja on paikoin vahvistettu elementeillä, jotka estävät ajoneuvojen päätyksen monttuun.

Luiskasta kannattaa poistaa isoimmat kivet ja lohkareet varmuuden vuoksi ennen kuin ne irtoavat omia aikojaan. Kalliorakentamisessa karistetaan löysästi kiinni olevat kappaleet ”rusnaamalla” ne kaivinkoneella alas seinämistä. Menetelmää kelpaa soveltaa murikoiden poistoon muunlaisestakin maaperästä.

Monttuun putoaminen muodostaa sortumien tapaan turvallisuusriskin. Sen minimoimiseksi kaivanto pitää merkata näkyvästi ja aidata.

– Ajoneuvojen varalta olemme vahvistaneet muoviaitoja raskailla törmäselementeillä, Juha Naukkarinen paljastaa.

Kuopan avoinna oloaika tulisi rajata mahdollisimman lyhyeksi. Pitkissä putkilinjoissa olisikin syytä edetä patkka kerrallaan ja peittää osuudet sitä mukaan kuin työvaihe saadaan valmiiksi. Näin vältetään ongelmia, joiden todennäköisyys kasvaa aikaa myöten. Vaikka työskentely kaivannossa olisikin päättynyt, kohdistuu sortumavaara sinne asennettuihin kaapeleihin, putkiin ja toimilaitteisiin. Maaseinämien ohella monttuun putoavat työvälineet ja -koneet muodostuvat uhkatekijöiksi. Tavarointa ja tarvikkeita tuleekin säilyttää riittävän etäälle reunoista.

Kaivureiden koneohjauksella on merkittävä rooli luiskausten ja porrastusten toteutuksissa. Satelliittiteknologiaa hyödyntävillä menetelmillä saadaan oikeat korkotasot ja kallistukset ilman, että kenenkään tarvitsee mennä monttuun konekuskia opastamaan. ¶

Mistä rahat elämiseen, jos jäätkin ilman työtä?

A

KASSA

Ja elämä jatkuu.

[A-kassa.fi](https://www.a-kassa.fi)

Monta työtä, monta alaa – yksi työttömyyskassa!

Seuraa meitä somessa @AvoinKassa

Sairaana työskentely on lisääntynyt

Korona-aika heikensi työhyvinvointia.

– Sairaana työskentely ennustaa pitempiä sairauslomia tulevaisuudessa, tutkimusprofessori Jari Hakanen varoittaa.

PANDEMIAN jättämä varjo näkyy yhä. Suomalaisen työhyvinvointi ei ole palannut pandemiaa edeltäneelle tasolle, vaan se on heikentynyt lievästi viimeisen 3,5 vuoden aikana.

Sairaana työskentely on lisääntynyt: 41 prosenttia on tehnyt vähintään kahdesti töitä sairaana edellisen puolen vuoden aikana.

– Työntekijät ja alemmat toimihenkilöt tekevät enemmän sairaana töitä kuin ylemmät toimihenkilöt, Työterveyslaitoksen tutkimusprofessori **Jari Hakanen** toteaa.

Sekä aivan nuoret että iäkkäät työntekijät tekevät enemmän sairaana töitä, naiset hieman miehiä enemmän.

– Syyt sairaana työskentelyyn kumpuavat eri aiheista. Se on varsin yleistä ja se ei johdu pelkäämistään koronasta.

Hakasen mukaan sairaana työskentelevät ovat yleensä jo valmiiksi työn ylikuormittamia. Voi olla tunne, että ei ole varaa olla poissa töistä.

– Tässä voi olla kahdenlaista vastuun tunnetta. Katoaako oma työpaikka, jos on sieltä poissa? Toiseksi voidaan tuntea lojaalisuutta työkavereita kohtaan. He ovat pulassa, jos en ole töissä.

Rakennusalalla erityisesti vuokratyöntekijät voivat joutua painostuksen kohteeksi sairaslomien suhteen.

– Tutkimusten mukaan sairaana työskentely ennustaa tulevia sairaspotilaita. Sairaana työskennellessä voi tartuttaa muita etkä palaudu riittävästi työstä. Kun et kunnolla palaudu rasituksesta, myöhemmin et enää kykene tulemaan töihin sairautesi takia, Hakanen hahmottaa työkyvyn heikentymisen noidankehää.

Myös työuupumus linkittyy usein sairaana työskentelyyn. Työuupumusoireilu oli hieman yleisempää kuin vuonna 2019. Koronan pelättiin aiheuttavan työuupumuksen lisääntymistä, mutta sen sijaan etätöy lisäsi tylsistymisen tunteita.

– 17 prosentilla tutkituista oli työuupumuksen kohonnut riski. Lähes 9 prosenttia työntekijöistä sinnitteli töissä, vaikka työuupumusmittarit olivat punaisella.

Työntekijöiden kannalta huono asia on myös se, että työnjohdon työuupumus on lisääntynyt huomattavasti. Se heikentää koko työyhteisön toimintakykyä.

Työpaikalle saadaan hyvä henki helpolla

Alle 36-vuotiaiden työntekijöiden työhyvinvointi on huonommalla tolalla kuin vuonna 2019. Yksi syy siihen on Hakasen mielestä nuorten huonompi kiinnittyminen työelämään.

– Nuoret kaipaavat huomioimista, palautetta ja hyvää työnjohtoa. Sitä hihaa, mitä voi nykäistä tarvittaessa työpaikalla. Nuorten kohdalla etenkin työolotekijät ovat yhteydessä heikentyneeseen työhyvinvointiin.

Nuoria rassaavat myös vähäiset autonomian kokemukset työssä, työn yksitoikkoisuus ja omien taitojen kehittämisen mahdottomuus.

– Monipuolinen työ, autonomia ja uuden oppiminen suojelevat työuupumukselta.

Vaikka Miten Suomi voi? -tutkimuksessa nähdään merkkejä työelämän heikentymisestä, kaikki ei ole vielä pilalla.

– Suomalaisten työhyvinvointi ei ole vielä palannut sille tasolle, mitä se oli 3 kuukautta ennen

kuin koronapandemia muutti Suomen ja maailman. Huononukset eivät ole dramaattisia, mutta ne ovat johdonmukaisia.

– Meillä on valtavasti työn imua alalla kuin alalla. Työelämässä on luottamusta ja reiluuden kokemuksia. Meidän pitää vahvistaa sitä hyvää työelämässä.

Hakasen mielestä hyvän työpaikkahengen luominen ei vaadi supersankariluokan mullistuksia.

– Hyvä arki työyhteisössä syntyy yksinkertaisista asioista. Ollaan kiinnostuneita toisen teemisistä, ollaan huomaavaisia ja annetaan hyvää palautetta silloin, kun siihen on aihetta. Hyvä porukkahenki saadaan aikaiseksi pienillä asioilla. Silloin pärjätään hankalissakin olosuhteissa. ¶

Miten Suomi voi? -tutkimus

Kyselytutkimus tehtiin ensimmäistä kertaa 2019 ja se on toistettu vuosina 2022 ja 2023. Kaikkiaan kyselyihin on vastannut 1 400 henkilöä. He ovat satunnaisesti valittuja, työssäkäyviä 18–65-vuotiaita suomalaisia. Tilastollisten analyysien tulokset ovat painotettuja iän, sukupuolen ja asuinalueen mukaan tulosten edustavuuden vahvistamiseksi. ¶

Vuokra- työntekijöiden tilanne on vaikea

Kun rakennusyrietykset lomauttavat ja irtisanovat omiakin työntekijöitä, ei vuokratyöntekijöillekään löydy töitä.

Luottamusmiehet Lauri Laitila (vas.), Nina Koivumäki ja Sami Stahlberg ovat erityisen huolissaan nuorten tilanteesta. Vuokratyö on tarjonnut monelle reitin työmaalle ja paikan näyttää kytensä.

RAKENNUSALAN henkilöstövuokraus on vaikeuksissa. Viime vuonna Selektta Rakennus haikautui konkurssiin ja alan yrityksiä edustavan Henkilöstöala HELA ry:n mukaan alan suurimpien yritysten liikevaihto supistui selvästi vuoteen 2022 verrattuna. Useilla henkilöstövuokrausyrityksillä muut alat kuitenkin paikkaavat rakennusalan laskua.

– Katsoimme juuri läpi rakennusalan lukuja ja tilanne on sama kuin 3 vuotta sitten eli ei kauhean hyvä. Mutta yritetään selvittää tästä, Bolt Works Oy:n rakennuspuolen luottamusmies **Andreas Lillemets** kertoo.

Boltilla on hyvinä aikoina yli 1 500 rakentajaa töissä, nyt lukumäärä on 700:n tienoilla.

– Uudisrakentaminen on tietysti huonossa jamassa. Olen jutellut useiden vanhojen tuttujen mestareiden kanssa ja he kertovat, että vuokratyövoimaa ei voida nyt käyttää, sillä omille työntekijöille täytyy löytää ensin hommia. Mutta kyllä meillä esimerkiksi korjausrakentamisen puolella on vielä väkeä töissä. Silti tekijöitä on nyt paljon enemmän kuin töitä, Lillemets sanoo.

– Tilanne on vaihteleva. Korjausrakentaminen on pitänyt meitä pinnalla, mutta uudet rakennuskohteet ovat hyvinkin hiljaisia, Barona Rakennus Oy:n luottamusmies **Sami Stahlberg** komppaa.

Stahlbergin mukaan Barona Rakennuksen väkeä on nyt koko Suomessa noin 700, kun parhaina aikoina työntekijöitä on ollut yli 1 000.

1 Ketju Oy:n luottamusmies **Lauri Laitila** kertoo, että Tampereella tilanne on heikko.

– Kun minut valittiin luottamusmieheksi, meitä oli noin 300 ja Turussakin oli toimipiste. Ihan tarkkaa tietoa minulla ei ole tämänhetkisestä väkimäärästä, mutta noin 60–70 on arvio ja Turun toimipiste on lopetettu.

Adecco Sihdin luottamusmies **Nina Koivumäki** toteaa, että nyt mennään ”Adecon siivellä”.

– Koko konsernissa on monia eri aloja, eli väkeä on tuhatkunta, mutta

Andreas Lillemets pohtii, tulevatko virolaiset rakentajat enää takaisin Suomeen, kun rakennusalan tilanne paranee.

rakennuspuolella tällä hetkellä ehkä noin 100.

Kun Selektta Rakennus meni konkurssiin, saivat tutut luottamusmiehet jonkin verran puheluita Selektan kautta työskennelleiltä ihmisiltä. Selektan vaikutuspiiriä oli kuitenkin lähinnä pääkaupunkiseutu, joten Sihdin ja Ykkösketjun osalta ilmiö ei niinkään näkynyt.

– Jonkun verran kyllä tuli soittoja. Ei nyt varsinaista ryntäystä tullut, Barona Stahlberg kertoo.

Myös Boltiin siirtyi Selektan väkeä. – Meillä tuli sellaisiakin tapauksia, että heillä oli jo työmaa, eikä heille →

Koko henkilöstöalalla laskua viime vuoteen verrattuna

Henkilöstöala HELA ry:n suurimpien 20 yrityksen liikevaihto laski tämän vuoden helmikuussa vuoden takaiseen verrattuna 4,9 prosenttia, henkilöstövuokraus peräti 6,6, prosenttia, kertoo alan tuorein TOP20 -yritysten liikevaihtokatsaus.

– Viime vuonna 3 ensimmäistä kuukautta olivat vielä hyviä, huhtikuusta alkoi lasku. Eli nyt alkuvuodesta verrataan viime vuoden parhaimpiin kuukausiin. Tilanteen viime vuoteen verrattuna näkee parhaiten tulevan kesän aikana, HELA ry:n toimitusjohtaja **Merru Tuliara** kertoo.

Tuliaran mukaan erityisesti rakennusalan tilanne on henkilöstövuokrauksessa vaikea.

– Piristymisestä ei ole vielä lähiaikoina odotuksia. Suomessa on nyt paljon myymättömiä asuntoja, joten uusia ei rakenneta. Kauppa vilkastuu vasta kun korot laskevat selvästi. Kaikki odottavat sitä nyt. Jossain vaiheessa se vilkastuminen alkaa joka tapauksessa, sillä eivät ihmiset pysty odottamaan asunnon ostoa useita vuosia.

Tällä hetkellä henkilöstövuokrauksessa vetää parhaiten sosiaali- ja terveysala. Lisäksi teollisuuden ja toimistoalan työntekijöistä on kysyntää. Henkilöstöpulaa on myös ravintola-alalla erityisesti kokeista.

– Logistiikka-ala on vetänyt väkeä rakennuspuolelta, mutta en tiedä, mikä tilanne juuri nyt on, Tuliara toteaa.

Selektan konkurssi oli alalle iso juttu, yritys oli liiton 20 suurimman yrityksen listalla.

– Henkilöstöalalla konkurssit ovat harvinaisia, sillä liiketoiminnan aloittaminen ei vaadi suuria investointeja. Tyypillisempää on, että toiminta vain lopetetaan. Viimeisen noin puolen aikana HELA:n jäsenistä 5–6 on mennyt konkurssiin, joka on saman verran kuin yhteensä useamman vuoden aikana.

Tuliara uskoo kuitenkin tulevaan ja toivoo, että nuoret hakeutuvat edelleen alalle ja kokeneet tekijät pysyvät alalla.

– Rakentajia tarvitaan ja ala on Suomelle todella tärkeä. Tarvitsemme hyviä ja terveellisiä rakennuksia. Jos tekijöistä tulee kova pula, se vaikuttaa jo laatuunkin negatiivisesti. ¶

tarvinnut etsiä töitä. Palkanmaksaja vain vaihtui, Lillemets kertoo.

Pieninä palasina maailmalla

Rakennusalan lohduton tilanne näkyy nyt vuokratyössä niinkin, että niin sanottuja pitkiä keikkoja on paljon normaalia vähemmän ja leipä koostuu lyhyistä pätkistä eri työmailla.

– Hyvinä aikoina kokeneilla tekijöillä oli pidempiä keikkoja. Nyt ne ovat vähissä, useat keikat ovat vain päivän mittaisia, Koivumäki kertoo.

Stahlbergin mukaan baronalaisilla on pidempiäkin pätkiä.

– Jonkin verran, mutta ne ovat vähemmän päin. Pidemmät pätkät ovat korjaustyömailla, kun uudiskohteita ei asuntorakentamisessa hirveästi avata.

Hankala tilanne aiheuttaa ymmärrettävästi hätää.

– Kyllä puhelin soi. Soittoja tulee irtisanomisista ja lomautuksista. Kyselään, mitä tapahtuu, kun pannaan pois työmaalta. Ei oikein ymmärretä, kenen palkkalistoilla ollaan. Kun tilaaja joutuu lomauttamaan omaa työvoimaa, myös vuokratyövoima saa lähteä työmaalta ja meidän työntekijöillä menee jotenkin sekaisin se, kenen palveluksessa he ovat. Eli heidän työsuhteensa

meille jatkuu, eivätkä he ole silloin lomautettuna, Koivumäki selittää.

– Paljon tulee puheluita, että löytyykö töitä. Olen kertonut heikosta tilanteesta heille, mutta myös ottanut meidän rekrytoijiin yhteyttä, että nyt olisi tällainen henkilö vapaana, Lillemets sanoo.

Nuorille heikommin töitä

Vuokratyöyritysten luottamusmiehiä huolestuttaa, miten ansiopäivärahan 300 euron suojaosan poisto tulee vaikuttamaan lyhyitä keikkoja tekeviin nuoriin ja sellaisiin, joille jatkuva työskentely ei ole mahdollista.

– Kyllä se on ikävä heikennys. Vaikka vuokrafirmoja saatetaan välillä katsoa pahalla silmällä, ne ovat kuitenkin myös mahdollistaneet tätä niin sanottua vapaaehtoista pätkätöitä, Stahlberg sanoo.

– Puhuin jo etukäteen nuorison kanssa tästä suojaosan poistosta. He ihmettelivät, että mitä hittoa oikein tapahtuu, Koivumäki sanoo.

Kaikki miettivät sitä, miten tämä ja alan huono tilanne vaikuttavat rakennusalan opiskelevien ensimmäisen työpaikan löytymiseen.

– Nyt tarjolla on pieniä pätkiä, jotka annetaan vuokratyöyritysten tois-

taiseksi voimassa olevassa työsuhteessa oleville ihmisille, eli työmahdollisuuksia on entistä vähemmän. Missä nuoret pääsevät näyttämään kyntensä, Koivumäki miettii.

Myös Lillemets pitää tilannetta erityisesti opiskelijoiden kannalta huonona. Boltilla kova tarve kesätyöntekijöille siivousalalla tarjoaa kuitenkin edes jotain toivoa kesätöistä.

Lähitulevaisuus ei näyttäydy kenenkään silmissä valoisana.

– Aina kun johdon kanssa on puhunut, niin ”kohta näyttää paremmalta”. Asenne on siis positiivinen ja toivoa on. Todellisuus on kuitenkin näyttänyt, että näin ei todellakaan ole. Näyttää vahvasti siltä, että tänäkin vuosi mennään laskussa, Laitila sanoo.

Lillemets tunnistaa saman Boltissa.

– Koko ajan, kun tilannetta on arvioitu, on ajateltu, että puolen vuoden päästä varmaan menee paremmin. Mutta kyllä nyt on sellainen tilanne, että tämä vuosi on hankalin yrityksen historiassa.

Lillemetsin mielestä nyt olisi oikea aika panostaa vanhojen rakennusten korjaamiseen, jotta rakennusalan tilanne helpottuisi.

– Nyt olisi paljon työvoimaa tarjolla. Siinä vaiheessa, kun uudisrakentaminen taas käynnistyy kunnolla, se imee työvoiman mukanaan ja ollaan taas tilanteessa, jossa korjausrakentamiseen ei riitä tekijöitä.

Nina Koivumäki kertoo, että kaikissa keskusteluissa puhutaan ensi vuodesta.

– Mistä sitten enää löydetään työntekijöitä?

– Tässähän käy samalla tavalla kuin korona-aikana ravintola-alalle. Sieltä työntekijät lähtivät esimerkiksi kaupan alalle ja muihin hommiin, jopa raksalle. Sitten kun ravintolat piti avata, ei ollutkaan työntekijöitä, eikä tilanne ole palautunut vieläkään, Stahlberg varoittaa.

Luottamusmiehet kuitenkin muistuttavat nuoria alaa harkitsevia siitä, että rakentaminen ei kuitenkaan lopu koskaan. Tekoälyn on vaikea korvata rakentajia. ¶

Virolaisia rakentajia poistunut Suomesta

Boltin luottamusmies **Andreas Lillemets** kertoo, että virolaisten vuokratyöntekijöiden määrä on vähentynyt selkeästi. Lillemets itse pendelöi viikonloppuisin kotiin Viroon, ja kertoo, että Suomeen palatessa maanantaiamun ensimmäisellä laivalla 30 prosenttia autopaikoista on nyt tyhjänä.

– Virossa rakennetaan edelleen ja esimerkiksi palkkataso alkaa olla aika samanlainen kuin Suomessa, vaikka lomarahat ovat pienemmät.

Hän epäilee, että aikojen parantuessa virolaiset rakentajat eivät välttämättä enää palaa Suomeen.

– Suomessa vuokrat ovat korkeat ja lisäksi laivalipuistakin tulee kustannuksia. Vaikka Virossa tienaisi tonnin vähemmän, säästöä tulee. Ja lisäksi saa olla enemmän yhdessä perheen kanssa.

HELA ry:n toimitusjohtaja **Merru Tuliaran** mukaan on ihan uskottavaa ja luonnollista, että ulkomaista työvoimaa poistuu nyt Suomesta.

– Näen meidän alan ja ulkomaisen työvoiman roolin juuri siinä, että taasamme suhdannevaihteluita. Se, että rakennusosalta on nyt poistunut väkeä, on ihan hyvä asia, mikäli heidät saadaan takaisin Suomeen, kun nousu alkaa. ¶

Monta työtä, monta alaa – yksi työttömyyskassa!
Många jobb, många branscher – en arbetslöshetskassa!

Näin haet ansiopäivärahaa

1. Ilmoittaudu viimeistään ensimmäisenä työttömyys- tai lomautuspäivänä työttömäksi työnhakijaksi TE-toimistoon.
2. Täytä ansiopäiväraahakemus A-kassan eAsioinnissa hakemusjakson päätyttyä.
3. Tarkista, että sinulla on kaikki tarvittavat liitteet päiväraahakemukseen.
4. Lähetä ansiopäiväraahakemus liitteineen.
5. Toimita mahdollisesti pyydetyt lisäselvitykset ja puuttuvat liitteet.

*Jos et voi käyttää eAsiointia, niin ohjeet tähän tilanteeseen löytyvät sivulta:
a-kassa.fi/easioinnin-vinkit/*

- Du hittar **E-tjänsten** och ansökningsinstruktioner från vår webbsida.
- Du kan kontrollera behandlingssituationen och svarstiden för inkommande E-tjänstens meddelanden i sammanhang med behandlingssituationen.

*Om du inte kan använda E-tjänsten hittar du instruktionerna för denna situation på sidan:
a-kassa.fi/sv/etjansten-tips/*

A-kassa.fi

**Seuraa meitä somessa
Följ oss på some**

@AvoinKassa

- **eAsioinnin** ja tarkemmat hakuohjeet löydät verkkosivuiltamme.
- Hakemusten ja eAsiointiin saapuvien viestien vastausajan voit tarkistaa päiväraahakemusten käsittelytilanteen yhteydestä.

Så här söker du dagpenning

1. Anmäl dig senast den första arbetslöshets eller permitteringsdagen som arbetslös arbetssökande till AN-byrån.
2. Fyll i ansökan via A-kassans E-tjänst efter avslutad ansökningsperiod.
3. Kontrollera att du har alla behövliga bilagor för ansökan om dagpenning.
4. Skicka ansökan om dagpenning med bilagor.
5. Leverera eventuella begärda tilläggsutredningar och bilagor som fattas.

Työturvallisuuden päätöksenteon kartoituksessa apuna käytettiin kännykkä-sovellusta.

Rakentajilla on ongelmia meillä ja muualla

Luottamusmiesten ja työsuojeluvaltuutettujen täydennyskoulutus Hämeenlinnassa perkesi melkoista tietomäärää.

MEILTÄ on kysytty, kuinka te kehtaatte lakkoilla, vaikka rakennusalalla on niin huono työtilanne. Emme ole valinneet lakkoilun ajankohtaa. Lakkoilemme silloin, kun sille on tarvetta ja sitä on nyt enemmän kuin koskaan. SAK ei valinnut aikaa, sen tekivät työnanta-

jat ja ennen kaikkea maan hallitus, Rakennusliiton puheenjohtaja **Kimmo Palonen** selvensi liiton toimintaa luottamusmiesten ja työsuojeluvaltuutettujen täydennyskoulutusjaksolla Hämeenlinnassa 3.-5. huhtikuuta.

SAK:n tekemissä gallupkyselyissä Rakennusliiton jäsenten kannatus

lakoille on ollut reilut 80 prosenttia, mikä antaa hyvän selkänöjan työtaistelutoimille.

Palonen valotti yleisölle liiton tavoitteita ja toimia hallituksen suunnittelemien työelämän heikennysten suhteen. Pääviesti oli, että ammattiliittojen ja SAK:n toimia jatketaan

HEUNI:n Saara Haapasaari (vas.) ja Anniina Jokinen kertoivat, että rakennusalan työntekijöiden hyväksikäyttö on maailmanlaajuinen ilmiö.

tarpeen mukaan. Yleisökeskustelussa **Petteri Orpon** (kok.) hallituksen politiikka sai kyytiä.

– Tyttäreni, jolla on 2 lasta, joutuu muuttamaan asunnostaan, koska Kelan mukaan hän asuu liian kalliissa asunnossa. Tämän takia me lakkoilemme, jotta kaikilla olisi Suomessa jonkinlainen toimeentulo, Destia Railin työsuojeluvaltuutettu **Heikki Sopenan** sanoi.

Sopenan kertoi olevansa valmis hyvin pitkään työnseisaukseen lakko-oikeuden puolesta. Yleisö oli täysin samoilla linjoilla Sopenan kanssa.

Hämeenlinnan täydennyskoulutusjaksolle osallistui reilut 100 luottamushenkilöä. Kurssilla käsiteltiin muun muassa työturvallisuuden päätöksentekoa, työvoiman hyväksikäytön tunnistamista, työpaikkojen järjestäytymisen parantamista, luottamushenkilön somettamisvinkkejä sekä Suomen talouden ja rakentamisen tilannetta ja lähitulevaisuutta.

Rakentajia vedätetään kaikkialla maailmassa

YK:n yhteydessä toimiva Euroopan kriminaalipolitiikan instituutti HEUNI:n erikoissuunnittelija **Anniina Jokinen**

Työntekijät eivät ole valinneet lakkoilun ajankohtaa, Rakennusliiton puheenjohtaja Kimmo Palonen muistutti.

ja vastuullisuus-asiiantuntija **Saara Haapasaari**

tähdensivät, että rakennusalalla on suhteellisen paljon työntekijöiden hyväksikäyttöä. Ilmiö on maailmanlaajuinen ja Suomi ei poikkeakaan tästä kaavasta.

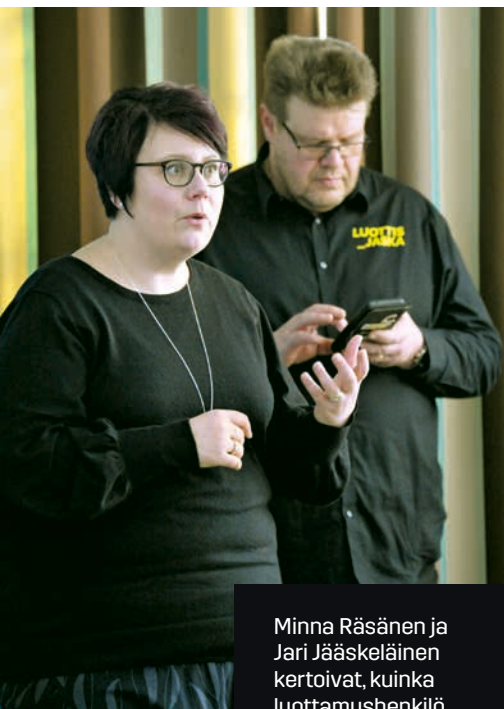
– Yleisin työperäisen hyväksikäytön muoto on ylipitkät työpäivät. Työntekijöille ei makseta välttämättä ylityölisää. Palkoista pidetään erilaisia summia, esimerkiksi laittomia rekrytointimaksuja, Jokinen sanoi.

Talonrakennuksen sopimusalavastaava **Toni Malmström** kertoi Tampereen Sulkavuoren keskuspuhdistamon rakennustyömaan ukrainalaisista

– Saimme vuonna 2022 vinkin luottamushenkilöiltä, että Sulkavuorella olisi töissä vailla palkkua ja ukrainalaisia sotapakolaisia.

Avin tarkastuksessa selvisi, että pakolaisista oli tehty kevytyrittäjiä. Vedätyksen takana oli latvialainen aliorakoitsija.

– Kuukausi sitten 5 henkilöä sai palkkansa. Pääurakoitsija maksoi heidän saatavansa. Kehotan olemaan meihin yhteydessä, jos epäilette alipalkkausta työmaalla, Malmström kannusti. →

Minna Räsänen ja Jari Jääskeläinen kertoivat, kuinka luottamushenkilö saa äänensä kuuluviin somessa.

Turun Kenttä-
rakentajat Oy:n
Sami Tuomilehdolla
ja Jesse Rädyllä
on täydennys-
koulutuksen annista
paljon sulateltavaa.

– Pidetäänkö
tämä käsityö-
valtainen ala
hengissä, Anne
Hampinen
kysyy.

Ongelmatilanteiden ratkaisuja kaivattiin

Kurssille osallistunut ATL-Rakennushuolto Oy:n pääluottamusmies, rakennustyöntekijä **Anne Hampinen** valittiin toiselle kaudelleen loppusyksystä.

– Laitoin viestin kaikille työntekijöille, haluaako joku lähteä vastaehdokkaaksi vaaleissa. En saanut yhtään vastausta, joten lähetin viestin: ”Kiitos luottamuksesta, jatkan pääluottamusmiehenä”.

Firman työtilanne on hyvä, kehtään ei ole lomautettu. ATL-Rakennushuollolla noin 120 työntekijää.

– Yritys on erikoistunut sisäilmaongelmiin. Teemme paljon sairaaloiden, koulujen ja päiväkotien saneerausta.

ATL-Rakennushuollossa osataan myös vaativien historiallisten kohteiden kunnostaminen.

– Teimme juuri Sinebrychoffin huvilan remontin, Hampinen kertoo espoolaisesta työmaasta.

Hampinen on suorittanut luottamushenkilöiden perus- ja jatkokurssit 2 vuoden aikana. Täydennyskoulutuskurssille oli jäänyt vielä uutta opittavaa.

– Tästä kurssista jäi päällimmäisenä mieleen se, että eri alojen ihmiset olivat kertomassa työstään ja liiton työntekijät jäivät muita kursseja pienempään rooliin.

Hämeenlinnan täydennyskoulutuksen esiintyjäkaartista harmaan

talouden asiantuntijat jäivät parhaiten Hampisen mieleen.

Hampinen haluaisi lisätä erityisesti luottamushenkilöiden peruskurssia käytännöllisemmäksi, sillä kurssin perusanti oli valtavan lakitekstimäärän läpikäymistä. Jatkokurssilla puolestaan oli enemmän ryhmätöitä.

– Olin ehtinyt olla vain vähän aikaa Rakennusliiton jäsen ennen kuin minusta tuli pääluottamusmies. Olisin toivonut, että kurssilla olisi ollut enemmän oikeita tilanteita, joita luottamusmies joutuu hoitamaan työmaalla.

Tuoreelle luottamushenkilölle on tärkeää, että liiton aluetoimistossa on toimitsija tukihenkilönä. Hampinen pitää yhteyttä talotekniikka-alan aluetoimitsija **Anniina Kankaaseen**.

Hampisella on terveisiä poliittisille päättäjille.

– Halutaanko, että Suomen nuoriso jatkaa rakennusalalla? Pidetäänkö tämä käsityövaltainen ala hengissä?

Hyvä työnantaja kuuntelee ja kyselee

Turun Kenttärakentajat Oy:n purkumiehille eli pääluottamusmies **Sami Tuomilehdolla** ja työsuojeluvaltuutettu **Jesse Rädyllä** on täydennyskoulutuksen annista paljon sulateltavaa.

– Molemmat ekonomistit olivat mielenkiintoisia, RT:n **Vihmo** oli jopa kiinnostavampi, Tuomilehto vertaa.

Molempien mielestä etenkin harmaan talouden ja työturvallisuuden tutkijoiden esitykset olivat ajatuksia herätteleviä. Molemmat ovat käyneet liiton vaikuttajakoulutuksen. Hä-

meenlinnan kurssi oli Tuomilehdolle ensimmäinen luottamushenkilökoulutus, Rätty on käynyt molemmat kurssit.

– Murikan kurssi oli aika kuivakka, Rätty jakaa Hampisen kokemukset peruskurssin pykäläviidakon kuivakkuudesta.

Rakennusliitossa on kuultu tätä palautetta ja peruskurssin koulutus on otettu omiin käsiin.

Tuomilehto ja Rätty ovat nyt toista kautta luottaripesteillään.

– Meillä on Turussa meidän alamme loistava aluetoimitsija **Mikko Lindstedt**, joka otti työmaakäynnillään puheeksi meidän firmamme järjestäytymisasiat. Läksimme kahdestaan vääntämään asiaa Samin kanssa aivan alkutekijöistä asti eteenpäin.

Yrityksen järjestäytymisaste on erittäin korkea ja välit yhtiön johtoon ovat erinomaiset. Firman johto kyselee ja kuuntelee luottamushenkilöiden näkemyksiä.

– Työnantaja antoi meille aivan oma-aloitteisesti 900 euron liikunta- ja kulttuuri-ePassin jokaiselle äijälle, Rätty sanoo.

Hyvää meininkiä riittää myös työntekijöiden keskinäiseen kanssakäymiseen.

– Järjestämme vuosittain saunaillan Rakennusliiton aluetoimiston tiloissa. Olemme kutsuneet pomotkin, mutta he eivät ole vielä tulleet mukaan, Tuomilehto mainostaa.

Yrityksen työtilanne on tällä hetkellä hyvä. ¶

Turvallisuus edellä korkeammalle

Hinnat sis. alv 24%

Kattopaketti Grillon 20 m

- sis. köysi 20 m
- kitkasäätö-
laitteella, 2x turvahaka,
2x ankkurointihihna,
varustereppu

SHPZK052AA

379,-

Rakennustelineet

- erittäin tukeva ja helposti ilman työkaluja koottava ammattiline, joka täyttää tiukimmatkin lainvaatimukset
- kantavuus 200 kg/m²
- työtaso 180 x 122 cm (kulkuaukko 50 x 90 cm)
- rungon ulkomitta ilman A-tukia 1350-1800 mm
- EN 1004

- työtason korkeus 2,25 m*
- työskentelykorkeus 4,25 m

- työtason korkeus 4,25 m*
- työskentelykorkeus 6,25 m
- laajalle levittyvät A-tuet

AT0425

AT0625

4459,-

2690,-

AT0425

*TYÖSKENTELYKORKEUS = korkeus, johon turvallisesti seisoen käsillä ulottuu

Metallisalpa

Maxi Bat Taloustikkaat ammattilaiselle

- työtaso 250 x 250 mm
- EN 131
- max. 150 kg

Askelmat	Suosittelun max. työskentelykorkeus	Työtason korkeus	Tuotenro	Hinta
4	2,79 m	0,89 m	AT2375104	219,-
6	3,26 m	1,36 m	AT2375106	299,-
8	3,72 m	1,82 m	AT2375108	355,-

No.1 in telescopic work tools

Teleskooppityötaso Solid line

- tukeva, luja ja vakaa alumiinirakenne
- max. työkorkeus 2,6 m
- säädettävä korkeus 50 cm / 68 cm / 88 cm
- max. kuormitus 150 kg
- EN 131

AT61209101

389,-

Teleskooppitikkaat ammattikäyttöön Prime

- tukeva, luja ja vakaa alumiinirakenne
- EN 131

Askelmat	Max. korkeus	Max. työkorkeus	Tuotenro	Hinta
10	3,0 m	3,8 m	AT70230581	199,-
11	3,5 m	4,3 m	Tukijalat AT70235781	240,-
13	4,1 m	4,9 m	Tukijalat AT70241781	440,-

Tarjoukset voimassa 31.5.2024 saakka. Hinnat sis. ALV 24 %. Pidätämme oikeuden hintamuutoksiin.

Tekijöiden kauppa. Katso lähin kauppiasi ikh.fi

→ **Terveys**

Lisääntymiselle vaarallisen altisteen haitalliseksi tunnetut pitoisuudet muuttuvat sitoviksi raja-arvoiksi.

Lisääntymisterveydelle suurempi painoarvo työsuojelussa

Raskaudensuojeluasetus tuo uusia asioita työpaikkaselvitykseen.

HUHTIKUUN alussa astui uusi työelämän raskaudensuojeluasetus, joka painottaa aikaisempaa enemmän riskien arviointia.

Samassa yhteydessä usean lisääntymiselle vaarallisen altisteen haitalliseksi tunnetut pitoisuudet muuttuvat sitoviksi raja-arvoiksi. Muutos koskee muun muassa häkää, dimetyyliforma-

midia, N-metyyli pyrrolidonia, bisfenoli A:ta ja elohopeaa. Työntekijöiden altistuminen työpäivän aikana ei saa ylittää sitovia raja-arvoja.

– Jatkossa lisääntymiselle vaaralliset altisteet tulee huomioida työpaikalla samaan tapaan kuin syöpävaaralliset altisteet. Asia koskettaa laajasti eri toimialoja, kuten metalli- ja

kemianteollisuutta, rakentamista, kaivosalaa, huolto- ja korjaustöitä eri aloilla, ja lääkkeiden osalta myös soite-alaa, Työterveyslaitoksen vanhempi asiantuntija **Piia Taxell** sanoo.

Hämeenlinnassa pidetyssä luottamusmiesten ja työsuojeluvaltuutettujen täydennyskoulutustilaisuudessa SAK:n asiantuntijalääkäri **Riitta**

– Hyvin usein raskauden alkuaika on kaikkein herkin vaihe, jos raskautta ajatellaan kemikaaliturvallisuuden näkökulmasta, SAK:n asiantuntijalääkäri Riitta Työläjärvi muistuttaa.

Työsuojeluvaltuutettujen tietopaketti

<https://www.ttl.fi/teemat/tyoterveys/raskaus-ja-tyo>

Työläjärvi sivusi lisääntymisriskien lakimuutoksia ja niiden vaikutuksia muun muassa työterveyshuollon työpaikkaselvitysten teossa.

– Onko työpaikalla nuoria naisia, jotka saattavat olla raskaana? Varsinkin rakennusalalla saattaa olla erityisiä riskejä, jotka pitää huomioida. Parhaiten asiaa hoituu niin, että ne mahdolliset raskausaikaan ja lisääntymiseen liittyvät riskit on tutkittu työpaikkaselvityksessä ennakoivasti ja informoitu erityisesti lisääntymiskäisiä naisia.

– Hyvin usein raskauden alkuaika on kaikkein herkin vaihe, jos raskautta ajatellaan kemikaaliturvallisuuden näkökulmasta. On tärkeää, että jo ennen raskauden alkamista tai ihan sen alkuvaiheessa olisi jo tiedossa omassa työssä olevat riskit ja haitat.

Uuteen asetukseen on lisätty erityisesti fysikaalisia tekijöitä ja työn kuormittavuustekijöitä. Raskausajan riskitekijöiksi huomioidaan muun muassa yötyö, nostot ja vatsan alueelle kohdistuvat iskut. Arvioitavien haittojen listassa ovat myös melu, ionisoimaton säteily, äärimmäinen kylmyys tai kuumuus, värinä tai liike, henkinen ja fyysinen väsymys sekä muut työntekijän toimintaan liittyvät fyysiset rasitukset.

Lisääntymisriskien riskit eivät ole pelkästään naisten työturvallisuuden vaikuttavia asioita. Miehillä esimerkiksi erilaiset kemikaalialtistukset heikentävät lisääntymisriskyä.

– Työterveyshuolto on työpaikan tärkein kumppani lisääntymisriskyä liittyvissä kysymyksissä, Piia Taxell muistuttaa.

Uudessa asetuksessa korostetaan raskauteen, imetykseen ja äskettäin synnyttäneisiin työntekijöihin kohdistuvien riskien arviointia. Asetuksessa luetellaan tekijät, joita työnantajan on otettava huomioon riskien arvioinnissa.

Asetuksessa säädetään tapauskohtaisista yksilöllisistä toimenpiteistä, joihin työnantajan tulee ryhtyä yksittäiseen työntekijään kohdistuvan riskin poistamiseksi. Asetuksessa on myös listattu toimenpiteiden toteuttamisjärjestys.

Tietopaketti työsuojeluvaltuutetuille

Työsuojeluvaltuutetut voivat tutustua raskaudensuojeluasetukseen TTL:n verkkosivuilla tietopaketin lisääntymiselle vaarallisista kemiallisista altisteista sekä yhteenvedon työnantajan velvollisuuksista ja työterveyshuollon roolista.

Työterveyslaitoksen vuonna 2022 ilmestyneessä Raskaus ja työn altisteet -oppaassa on käsitelty myös asetukseen uutena lisättyjä altisteita.

– Lisääntymisriskyä asiantuntijamme päivittävät oppaan uusien kansallisten säädösten mukaiseksi, kun päätökset erityisraskausrahaa säätelevän asetuksen osalta on tehty. Käytännössä tämä tarkoittaa, että oppaan päivitystyö pääsee vauhtiin vuonna 2025, Työterveyslaitoksen ylilääkäri **Heikki Frilander** sanoo.

Rakennusliiton työympäristöasiantuntija **Tapio Jääskeläisen** mukaan työpaikan työsuojelun ilmapiiriin pitää olla kunnossa.

– Työntekijän on voitava tuoda esille lisääntymisriskyä liittyvät asiat mahdollisimman aikaisin pelkäämättä työsyntymistä. Hyvä työnantaja pystyy luomaan sellaisen ilmapiirin, jossa kenenkään ei tarvitse pelätä tällaisten asioiden esilletuomista. ¶

Lieksan sote-
asema tulee
palvelemaan
koko Pielisen
itäistä puolta.

”Kaikesta selvittiin, jopa 38 asteen pakkasella”

Lieksaan nousee puurakenteinen uusi sote-asema yhteen kerrokseen. Heinäkuun helteistä edettiin kovaan talveen; pääsiäisen aikaan oltiin jo voiton puolella.

LIEKSAN sote-aseman työt aloitettiin viime vuoden loppukesällä, ja työmaa valmistuu tämän vuoden marraskuun loppuun mennessä. CLT-ulkoseinät tekevät valmiista rakennuksesta tavallisuudesta poikkeavan.

Ainoastaan IV-konehuone rikkoo yhden kerroksen linjan ja sijaitsee omassa kakkoskerroksen torniosassaan.

Kova talvi takana

Jutuntekohetkellä runko on täysin valmis ja vaippa kiinni. Lattiat on hiottu ja sisätyöt etenevät. Joitakin väliseiniä vielä puuttuu.

Sakela Rakennus Oy:n pääluottamusmies, työsuojeluvaltuutettu ja rakennusmies **Veli Keränen** kertoo, että takana on erittäin kova talvi pakkasineen ja lumikuormineen.

– Kaikesta selvittiin, jopa 38 asteen pakkasella. Työmaa oli kiinni talven aikana vain 3 päivänä.

– Itse olen työskennellyt Sakela Rakennus Oy:ssä 8 vuotta, ihan yrityksen alusta lähtien. Kaikenlaista työtä saa tehdä, kun työskentelee rakennusmiehenä, eli on vähän kuin kymmenottelija.

Keränen on ollut alalla vuodesta 1985. Luottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun pesteistäkin kokemusta on 15 vuoden ajalta.

Kolme numeroa työmaalta:

bruttoneliöt

2523

m²

työntekijöitä

19

CLT-levyä

1400

m²

Risto Saastamoinen on asentamassa käyttövesiputkia ja hanakulmarasioita.

Eteneminen ja työturvallisuus

Työmaalla ahertaa yhteensä 19 työntekijää, joista Sakelan omia on 10. Paikallisia on 7, mutta tulepa joillakin matkaa työmaalle Oulusta ja Kajaanista saakka.

Työnjohtaja **Jarkko Manninen** kertoo, että seuraavana listalla on P1-alueen aloitus huhtikuun puolessa välissä.

– Siivouksen jälkeen alkavat ilmastointiasennukset. Sitä varten alue suljetaan kokonaisuudessaan pölyttömyyden varmistamiseksi.

Haasteellisin kohta työmaan aikana on ollut talvella, kun nostokalustoa ei saatu pakkasen takia. Sääsuoja on puhdistettu lumesta useaan kertaan runsaan lumen tulon takia. Pääsiäisen aikaan kiнокset ovat laskeneet, tiet ovat jo kuivat.

Veli Keränen miettii, että yrityksessä halutaan pitää työturvallisuudesta huolta.

– Se onnistuu, kun työntekijöillä ja työnjohtajilla on sama tavoite. Yhteistyö aliurakoitsijoiden kanssa sujuu myös hyvin.

Työtapaturomilta on välttytty, vain yhtä laastaria on tarvittu.

– Varusteet ovat pääosin kunnossa, mutta jonkun verran on ollut lipsumista suojalasiensa kanssa. Niistä joutuu joskus sanomaan, Veli Keränen kertoo.

Vastaava työnjohtaja **Katariina Kuosmanen** lisää, että työturvallisuus on asennekysymys. Kun puhalletaan yhteen hiileen, työn tekeminen onnistuu terveellisesti ja turvallisesti.

Keränen jaksaa omassa työssä, kun lenkkeilee 5–10 kilometrin lenkkejä. Siinä mieli irrottautuu työstä. Manninen sanoo, että rakennusalalla on tärkeää muistaa pitää huolta sekä fyysisestä, että henkisestä kunnosta.

Tontti ja hanakulmarasia

Veli Keränen luonnehtii työmaata niin, että on hyvä, kun rakennus on yksikerroksinen.

– Se helpottaa logistiikkaa eikä nostimia tarvita niin paljon.

Toisaalta rakennus täyttää tontin niin, ettei yhtään ylimääräistä tilaa ole, varsinkin, kun toisella puolella rakennusta kulkee kantatie 73. CLT:lle on ollut oma varasto sisätiloissa.

Putkiasentaja **Risto Saastamoinen** (22 v.) asentaa parhaillaan käyttövesiputkia ja hanakulmarasioita. →

Päälouottamusmiehen ja rakennusmiehen Veli Keränen sanoo, että työturvallisuudesta pidetään Sakelassa huolta. – Työn tekeminen turvallisesti onnistuu, kun työntekijöillä ja työnjohtajilla on sama tavoite.

– Sakela on hyvä yritys luottamusmiehen näkökulmasta: täällä on hyvä henki, aina voi kysyä tai soittaa,

jos tarvitsee jossain apua tai selvitystä.

Hän myöntää, että koska yrityksellä on työmaita muun muassa ympäri Pohjois-Suomea, kaikilla työmailla ei ehdi käydä ihan niin usein kuin haluaisi.

– Sakela on kasvava yritys. Ensimmäiset 5 vuotta vielä tunsin kaikki, mutta nyt ei ole enää pysynyt perässä.

”Haasteellisin kohta työmaan aikana oli talvella, kun nostokalustoa ei saatu pakkasen takia.”

Oppisopimus-
koulutettava
Marjo Heikura
pitää työn
kautta
oppimisesta.

– Kuljen tänne Iisalmesta, kävin siellä ammatikoulun. Alalle houkuttivat hyvät työllistymismahdollisuudet.

Hän työskentelee 4 päivää Lieksassa ja ajeele sitten pari tuntia Iisalmeen viikonvaihteeksi.

– Päivä alkaa seitsemältä ja maanantaista keskiviikkoon teen seitsemään töitä. Torstaina lopettelen vähän aikaisemmin.

Saastamoinen arvostaa hyvää suunnittelua ja sitä, että itse työmaalla ei synny päällekkäisyyksiä työn tekemisessä.

– Työssä on paljon hyviä puolia, yhtä parasta asiaa on vaikea sanoa, mutta tykkään täällä Lieksassa työporukasta. Myös ala on monipuolinen, eli pääsee tekemään monenlaista eristyksen teosta lapiohommiin asti.

Oppimista työn kautta

Marjo Heikura (19 v.) taas on Riveria-oppilaitoksen oppisopimuskoulutettava rakentajan koulutusohjelmassa.

– En pitänyt niinkään koululla opiskelusta, mutta työn kautta oppiminen on mielekästä. Aloitin täällä sote-asetatyömaalla joulukuussa ja jatkan toukokuun loppuun saakka.

Heikuralla on vielä muutama kurssi tekemättä yhteisen tutkinnon osasta, jotta koulutus on valmis.

– Eniten olen työmaalla tykännyt ulkoverhoilun tekemisestä. Siinä pitää olla tarkka, että varmasti kaikki paneelit tulevat suoraan.

Heikura aikoo tehdä perusrakentajan työtä ainakin pari vuotta ja miettii sitten, lukisiko alaa vielä lisää.

Kattotasanteella naulapysyys paukkuu. Timpuri **Juha Hentunen** (38 v.) tekee ulkoverhousta ja käyttää kätevästi mittaa, naulapysyysä, sirkkeliä ja puukkoa, mitä milloinkin tarvitaan.

– Olen ollut alalla 10 vuotta, sitä ennen toimin kokkina. Sakelalla olen työskennellyt 7 vuotta.

Hentunen pitää erityisesti ulkotöistä.

– Esimerkiksi perustusten, rungon ja vesikaton teosta. Olen varmaan pohjimmiltaan ulkoilmamihi-

nen, hän sanoo. Mikäs siinä työskennellessä, kun kevään aurinko paistaa ja lämmittää selkää, ja ulkoverhous valmistuu.

Sakela Rakennus Oy:n toimitusjohtaja **Lauri Kempainen** arvioi, että julkisen tilauskannan ja kvr-urakoinnin ansiosta yhtiöllä on valoisa tulevaisuus.

– Meillä on isoja kvr-hankkeita käynnistymässä. Laaja toiminta-alue varmistaa hyvän työtilanteen nyt ja tulevaisuudessa.

Lieksan valmistuva sote-asema palvelee koko Pielisen itäpuolista aluetta. Noin 2 500 neliön rakennukseen tulee terveydenhuollon vastaanotto-tilat, perheiden ja ikäihmistien palvelut sekä 25 hengen vuodeosasto. Kun uusi sote-keskus valmistuu, nykyinen terveysasema aiotaan purkaa. ¶

Timpuri Juha Hentunen näyttää, miten ulkoseinää viimeistellään.

Sakela Rakennus Oy

- pääkonttori Kajaanissa, toimipisteet Oulussa ja Rovaniemellä
- perustettu v. 2016
- vahvuutena kvr-urakointi, monipuolisuus sekä kustannustehokas ja laadukas suunnittelu ja toteutus
- toimialueena koko Suomi, painopisteinä Lappi, Pohjois-Pohjanmaa, Kainuu ja Savo-Karjala
- henkilöstöä 100
- liikevaihto v. 2024 noin 50 miljoonaa euroa

 jalas® TIO

WALK ON AIR

KÄVELE MIKROILMAKUPLIEN PÄÄLLÄ

ESITTELYSSÄ JALAS® TIO MALLISTO

Uusi kolmikerroksinen JALAS® TIO (Three-In-One) pohja on ainutlaatuinen. **Valkoinen** kerros antaa vakautta ja **keltainen** JALAS® ComSoft Air™ pohja koostuu mikroilmakuplista, jotka tekevät kengän erittäin pehmeäksi sekä mukavaksi. **Musta** kerros antaa hyvän pidon.

ejendals.com

Tutustu
tarkemmin:

Yrityssaneerausmenettely – mitä se tarkoittaa työntekijän näkökulmasta?

Rakennusalan taantuma näkyy paitsi lisääntyneiden konkurssien, mutta myös yrityssaneerausmenettelyiden määrän kasvuna. Viimeisen vuoden aikana käräjäoikeuksien päätöksillä on aloitettu yli 330 yrityssaneerausmenettelyä. Tilasto ei kerro, kuinka moni näistä yrityksistä toimii rakennusosalalla.

YRITYSSANEERAUKSELLA tarkoitetaan menettelyä, jossa yrityksen velat järjestellään toiminnan jatkumisen turvaamiseksi. Yritystoiminta pyritään tervehdyttämään esimerkiksi luopumalla tietystä liiketoiminnasta velkojien oikeudet mahdollisimman kattavasti turvaten ja konkurssi välttämällä.

Yrityssaneerausmenettelyn aloittamista hakee käräjäoikeudelta yleensä velallinen itse. Mikäli yrityssaneeraus aloitetaan, käräjäoikeus määrää selvittäjän, joka laatii saneerausohjelman ja valvoo velkojien etua menettelyssä.

Yrityssaneeraus työntekijän näkökulmasta?

Yrityssaneerausmenettelyn aloittaminen ei pääsääntöisesti vaikuta työsuhteisiin, eikä yksistään ole peruste työnantajalle irtisanoa työsopimuksia. Yhtiöllä säilyy vastuu liiketoiminnan harjoittamisesta ja oikeus määrätä yhtiön toiminnasta.

Työsopimuslaissa on yrityssaneerausmenettelyä koskevat erityiset irtisanomisajat, joiden perusteella työnantaja voi irtisanoa työsopimuksen 2 kuukauden ja työntekijä 14 päivän irtisanomisaikaa noudattaen. Oikeus erityisen irtisanomisajan käyttämiseen edellyttää laissa säädettyjen perusteiden täyttymistä.

Työntekijän palkkasaatavat yrityssaneerauksessa

Yhtiön on maksettava työntekijöiden palkat ja työstä aiheutuneiden kustannusten korvaukset

yrityssaneeraushakemuksen vireilletuloa edeltäneiltä kolmelta kuukaudelta, ellei selvittäjä ilmoita pitävänsä tällaisen velan perustetta tai määrää riittaisena. Lisäksi yhtiön on maksettava ennen

hakemuksen vireilletuloa ansaittuun vuosilomaan perustuvat työntekijöiden lomapalkat ja -korvaukset. Näiden suorittaminen on menettelyn jatkumisen edellytys. Tätä vanhemmat palkkavelat ovat saneerausvelkaa, joka järjestellään eli käytännössä niiden pääomaa leikataan osana menettelyä. Nämä palkkasaatavat tulee myös ilmoittaa selvittäjän määräämään määräpäivään mennessä, jotta ne voidaan ottaa mukaan saneerausohjelmaan.

Hakemuksen vireilletulopäivän jälkeen syntyneet palkkasaatavat tulee maksaa normaaliin tapaan niiden erääntyessä.

Työntekijän on tärkeä hakea maksamattomia palkkasaataviaan palkkaturvana 3 kuukauden kuluessa palkan erääntymisestä. Yrityssaneerausmenettelyn aloittaminen on katsottu palkkaturvallain tarkoittamaksi osoitukseksi työnantajan maksukyvyttömyydestä.

Saneerausohjelma

Mikäli saneerausmenettely jatkuu, käräjäoikeus vahvistaa saneerausohjelman, jossa määrätään velallisen toimintaa, varallisuutta ja velkoja koskevista toimenpiteistä. Saneerausohjelmat kestävät tyypillisesti useita vuosia. Saneerausohjelman osana on maksuohjelma, jota noudattaen yhtiön tulee maksaa järjestellyt velkansa.

On mahdollista ja rakennusalan yritysten osalta valitettavan tavanomaista, että missä tahansa menettelyn vaiheessa ilmenee, ettei saneerausmenettelyn jatkamiselle ole edellytyksiä. Tämä johtaa käytännössä yhtiön konkurssiin asettamiseen. ¶

Oleennaista tässä jutussa:

Yrityssaneerausmenettelyllä pyritään turvaamaan liiketoiminnan jatkuminen, eivätkä työsuhteet automaattisesti pääty. Tietyillä työsuhdesaataavilla on menettelyssä erityinen asema, mutta työntekijän on tärkeä hakea maksamattomia palkkasaataviaan palkkaturvasta.

VALTAKUNNALLINEN MAANRAKENTAJIEN JA AJONEUVONOSTURIN- KULJETTAJIEN TAPAAMINEN

TURUSSA 17.-18.8.2024

Tapaamisessa käsitellään työehtosopimusasioita. Paikalla on Rakennusliiton puheenjohtaja Kimmo Palonen ja neuvottelupäällikkö Matti Korhonen.

Tarkempi ohjelma lähetetään ilmoittautuneille myöhemmin. Tilaisuus on yhteinen kaikille maanrakennusalalla työskenteleville Rakennusliiton jäsenille.

Rakennusliitto maksaa yhden yön majoituksen. Matkakuluissa käänny osastosi puoleen.

Aika: 17.-18.8.2024
Tilaisuus alkaa la 17.8. klo 10.

Paikka: Radisson Blu Marina Palace,
Linnankatu 32, Turku

Ilmoittautumiset 31.5. mennessä:
Matti Korhonen,
matti.korhonen@rakennusliitto.fi tai
puh. 050 566 5273

Rakennusliitto
BYGGNADSFÖRBUNDET

YIT:n iskunvaimentimet

Takuukorjauksen tekijät tarvitsevat hyvää pelisilmää asukkaiden kanssa työskennellessä.

– Me olemme ensimmäiset kolmekirjaimiset työntekijät, jotka asukkaat tapaavat, YIT:n vastuukorjaaja Juha Seittonen kuvaa omaa brändityötään.

KUN TAKUUKORJAAJA soittaa asukkaan ovi-kelloa, hyvä supliikki auttaa korjauskeikan onnistumisessa. **Juha Seittosella** on puhealahjat kunnossa, sillä hän on porilaisuudestaan huolimatta evakkokylän ja karjalaismummon kasvattama. Seittonen on ollut YIT:n kirjoilla 5 vuotta.

– Tein yrittäjänä maalarin hommia kymmenkunta vuotta. Paras opinahjo timpurin hommiin on se, että asuu vuonna 1952 rakennetussa rintamamiestalossa, Seittonen kuvaa.

Seitsoella on pohjilla maalarin ammattikouluopinnot, mutta amiksen jälkeen oli muita kiireitä. 1980-luvun alusta lähtien porilainen Dingo-yhtye työllisti rumpalia pitkän tovin. Lopulta bändi hajosi ja Seittonen päätyi helsinkiläiseen musiikki-liikkeeseen rumpumyyjäksi.

Pojalleen rumpuja ostamaan tullut rakennus-yrittäjä houkutteli Seittosen ensin satunnaisiin keikkatöihin ja lopulta töitä oli niin paljon, että hän pisti oman firman pystyyn. Vuonna 2008 iski maailmanlaajuinen pankkikriisi ja rakentaminen loppui kuin seinään.

– Jäin vähän tyhjän päälle. Mietin, että mitä nyt. Vaimo muistutti, että onhan sinulla ne lähihoitajan pahvit takataskussa.

Pienen epäröinnin jälkeen Seittonen haki sote-alan töitä. Työpaikkoja oli tarjolla valittavaksi asti. Seittonen työskenteli ensin Helsingin kaupungin Maunulan kotihoidossa 4 vuotta. Sen päälle yksityisessä sote-firman kouluttajana vajaat 3 vuotta.

– Palasin sen jälkeen takaisin kotihoitoon, mutta työ oli muuttunut sellaiseksi hullunmyllyksi mitä se tänä päivänä on.

Seitsoelle sysättiin liian paljon vastuuta.

– Saatoin olla ainoa pistosluvullinen hoitaja iltavuorossa. Illalla saattoi olla 20 kotikäyntiä diabeetikon luona. Siinä lopulta alkoi miettimään, onko antanut oikean insuliininannoksen oikealle ihmiselle. Vaikka niiden mummojen kanssa oli hauskaa tehdä töitä, oli pakko lopettaa.

Seittonen kokeili vielä sote-alan hommia yhden kesän Kymenlaaksossa. Suunnitelmat muuttuivat, kun tuttu mestari YIT:ltä soitti ja kysyi kiinnostaisiko vastuukorjaushommat. →

Lempeä Maalämpö

**Helppo ja kokonaisedullinen lämmitys-
ratkaisu, johon et tarvitse lainkaan
alkuinvestointia.**

Elinkaarikustannuksiltaan edullinen Lempeä Maalämpö tarjoaa helppoa mukavuutta suuremmille kiinteistöille, joiden lämmöntarve on vähintään 250 MWh vuodessa.

Avaimet käteen -toteutus tarkoittaa, että et tarvitse alkuinvestointia. Asiakkaamme voit valita maksatko energiasta käytön mukaan vai kiinteänä kuukausimaksuna. Lempeä Lämpö omistaa laitteet 15–20 vuoden sopimuksella ja huolehtii niiden ylläpidosta, valvonnasta ja huollosta. Näin maalämmön kustannukset ovat ennakoitavissa vuosiksi eteenpäin.

**Kiinnostuitko Lempeä Maalämmöstä?
Ota yhteyttä ja pyydä maksuton
alkukartoitus myynti@lempealampo.fi**

**Lempeä
Lämpö**

lempealampo.fi

Juha Seittonen on huomannut, että takuukorjausten tekijälle kaikista rakennusalan ulkopuolisesta työkokemuksesta on hyötyä korjauskeikalle lähdettäessä.

Toisen asunto, korjaajan työmaa

Vaikka Seittosella ei ollut varsinaista työkokemusta pienkorjauksesta, aikaisempi työura loi hyvät pohjat takuukorjausten tekoon. Vastuukorjaajat ovat tärkeä lenkki YIT:n maineenhallinnassa.

– Olen oppinut, kuinka toisen kotiin mennään, koska se on samalla minun työmaani. Osaan säilyttää harmonian näiden välillä. Osaan myydä itseni siinä langanohuessa tilanteessa.

Välillä asukkaan kanssa ei kuitenkaan oikein päästä puheväleihin ja sopimaan asioista jouhevasti. YIT:n mestarit tulevat tässä vaiheessa neuvottelemaan ja takuukorjaukset etenevät jälleen yhden asunnon verran eteenpäin.

– Tällaisia tilanteita on aika vähän. Pääosa asukkaista on erittäin mukavia.

YIT:n työntekijä on aina paikalla myös silloin, kun vastuukorjaus kuuluu aliurakoitsijalle. Se tuo välillä lisäjenkaa asiakaspalveluun. Urakoitsijan työntekijät työskentelevät yleensä työmaalla, jossa

ei ole asukkaita. Läppä saattaa olla liian roisia ulkopuolisten kuultavaksi tai asunnon suojaus voi unohtua, jolloin Seittonen viheltää pelin poikki ja kerta porukalle käytöstäpoja.

– Me YIT:n takuukorjaajat olemme iskunvai-mentimena asukkaan ja urakoitsijoiden välillä.

Seittonen on tehnyt Kuninkaantammassa takuukorjauksia viime syksystä lähtien. YIT:n ta-kuukorjaajia on alueella yhteensä 3 työparia.

– Asuntoon ei saa mennä yksin.

Kuivumishalkeamat ovat yleisin korjauskohde. Seittoselle lankeaa yleensä kuivuneiden akryyli-maalien siistiminen ynnä muut maalaushommat.

– Sen lisäksi on jonkin verran ovien ja ikkunoi-den säätöä. Jonkin verran tehdään pieniä laatoitus-hommia, mutta niitä tekevät aliurakoitsijatkin.

Aikaisemmin Seittonen teki 10-vuotiskorjauk-sia.

– Ne ovat yleensä isompia korjauksia. Niihin tarvitaan nostureita ja telineitä.

Isommissa korjauskohteissa kokoneemman työparin opastuksesta on ollut suurta apua.

Silmätippoja vanhukselle kittausten välissä

Seittonen on huomannut, että kaikesta rakennus-alan ulkopuolisesta työkokemuksesta on hyötyä.

– Olin tekemässä asunnossa halkeamakorjauks-ta. Asukas oli huolissaan ja kysyi, tuleeko korjauk-sesta paljon pölyä?

Seittonen kertoi vanhalle herralle, että työpari käyttää imuria koko ajan kohteessa, jotta pöly-haitat minimoidaan mahdollisimman vähäisiksi. Paljastui, että vanhan herran puoliso on juuri menossa kaihileikkaukseen. He pelkäsivät, että pöly kulkeutuisi verkkokalvolle ja hankaloittaisi leikkauksen paranemista.

Seittonen sai työparinsa kanssa alustavat kittaukset tehtyä ja sopivat pariskunnan kanssa seuraavan päivän aikatauluista. Paljastui, että van-halla rouvalla oli myös huoli siitä, kuinka osaavat-ko he annostella leikkauksen jälkeisiä silmätippoja oikein.

– Mitäs, jos tulen aamulla kello 8 ja laitan en-simmäiset tipat ja opetan miehesi samalla tippojen laittoon. Minulla on tuhansien kertojen kokemus tippojen laitosta, Seittonen ehdotti rouvalle.

Rouva rauhoittui ja suostui hoitoratkaisuun.

– Seuraavana aamuna aviomies kertoi, että rouva oli koko ajan puhunut lääkäriille, että hänellä on hoitaja kotona tippojen antamista varten. Kävin antamassa vielä päivätipatkin. Siitä tuli itsellekin oikein hyvä fiilis. 📌

DUUNIMYLLY RAKENNUSLIITON TYÖNVÄLITYSPALVELU

YHDISTÄMME.

Duunimylly on jäsenetusi. Kyseessä on helppo digitaalinen alusta, jolla työnhakijat ja työpaikat kohtaavat.

Työpaikkaa järjestelmässä voivat hakea liiton jäsenet, ja työpaikkailmoituksia jättää alan yritykset. Välitämme myös koulutus- ja oppisopimuspaikkoja.

Tee Duunimyllyyn oma työnhakijaprofiilisi ja hae töitä! Voit lisäksi tehdä paikkavahdin, joka ilmoittaa sinulle sopivista avoimista työpaikoista. Käyttö tapahtuu tietokoneella eAsiointin kautta ja älypuhelimella helposti mobiilijäsenkortin kautta.

▶ Asiakaspalvelu ja tuki:

p. 020 690 231 (ma–pe 9–15)
osaaja@rakennusliitto.fi

ura.rakennusliitto.fi

Rakennusliitto
BYGGNADSFÖRBUNDET

Helsingissä katkesi 1.3.1929 vesiputki ja 10 000 kuutiometriä vettä karkasi säiliöistä. Putkimiehet löysivät vuotokohdan ja kaupunkilaisten vedenjakelu palasi vuorokaudessa ennalleen.

Pula-ajasta mukavuuksiin ja ihmeaineisiin

WOLFGANG HEINE, MUSEOVIRASTO

Putkimiehiä koetteli 1930-luvulla ensin talouslama ja sitten asbesti.

TYÖTTÖMYYS, työajan lyhennykset ja palkanalennukset olivat tuttuja 1930-luvun pula-ajan rakentajalle. Suuri maailmanlaajuinen lama oli alkanut 1920-luvun lopussa, ja jatkui usean vuoden ajan. Monelle työläisperheelle lama kesti vuosikymmenen.

Uusia rakennustyömaita ei juuri avattu, ja tulot oli yritettävä löytää muualta. Heikoimpana vuotena Helsingissä valmistui vain tuhatkunta asuntoa. 5 vuotta myöhemmin, pula-ajan lopulla määrä oli jo seitsenkerertainen. Kauppaloissa asuntorakentaminen loppui paikoin lähes kokonaan.

Palkat tippuivat erityisesti rakennusalalla, jossa työntekijöiden oli vain tyydyttävä palkanalennuksiin

tai työttömyyteen. Pahimmillaan yli 10 prosenttia työläisväestöstä oli vailla työtä. Epätoivoisimmat muuttivat paremman elannon perässä Neuvostoliittoon.

Lama ja yhteiskunnan oikeistolainen ilmapiiri vaikeutti myös ammatillista järjestäytymistä. Tunnettuja ammattiyhdistysaktiiveja suljettiin ulos työpaikoilta ensimmäisinä. Lapuan liike onnistui lakkauttamaan lukuisia vasemmistolaisia järjestöjä ja suurimman osan ammattiliitoista. Kesällä 1930 myös Suomen rakennustyöväen liiton ja kaikkien liittoon kuuluvien ammattiosastojen toiminta kiellettiin.

Sosiaalisia turvaverkkoja ei juuri ollut, mutta kunnat ja valtio järjestivät työttömyysapuna varatöitä. Laajamit-

taisista varatoista huolimatta enimmillään lähes puolet rakennustyöntekijöistä jäi työttömäksi. Suomessa ei ollut julkista työttömyysvakuutusjärjestelmää ennen 1960-lukua, mutta työnvälitystoimistoihin ilmoittautuneet saivat sentään paikan soppajonosta. Massatyöttömyys oli liikaa ammattiliittojen omille työttömyyskassoille, jotka kärsivät samalla poliittisista rajoituksista.

Putkiasentajista tulee haluttuja tekijöitä

Lopulta talouslama kuitenkin kääntyi nousukaudeksi. Suomen teollistuminen ja kaupungistuminen jatkuivat 1930-luvun lopulla. Elintason nous-

Putkimiehet työskentelevät talon kellarissa elokuussa 1957. Putkia on eristetty asbestilla.

SAKARI PÄLSI, HELSINGIN KAUPUNGINMUSEO

Julkisen rakentamisen suhdannepoliittista merkitystä ei vielä ymmärretty 1930-luvun laman hoidossa. Helsingin Töölöön kuitenkin rakennettiin uusi messuhalli ja parannettiin kunnallistekniikkaa. Viemäriputket odottavat työmaalla vuonna 1934.

URHO A. SAARINEN, MUSEOVIRASTO

oli likimain sähköistetty, maaseudustakin puolet.

Rakennukset olivat pääasiassa hirsirunkoisia, joten ahjon ja tulen kanssa työskentelevien putkimiesten piti pysyä tarkkana. Paloturvallisuutta parannettiin samalla asbestituotteiden avulla. Asbesti oli totisesti ihmeaine: se oli halpaa, kevyttä, palamatonta ja helposti muokattavissa lähes mihin muotoon tahansa. Yleisiä asbestin käyttökohteita olivat vesi- ja viemäriputket, eristeet, laatoitusten kiinnitys- ja sauma-aineet, muovipäällysteiden kiinnitysaineet, seinätasoitteet sekä kosteuseristeinä käytetyt pikipohjaiset massat. Putkimiesten työt hoituvat helpommin ja nopeammin, kun juotoskohdan ympärille kietastiin asbestinarua.

Kaikki menneinä vuosikymmeninä rakennuksilla työskennelleet jossain määrin altistuivat asbestille. Pahimmin kärsivät eristäjät, putkimiehet, kirvesmiehet ja apumiehet, mutta rakennusmestaritkaan eivät siltä välttyneet. Asbestipöly levisi kevyenä ja hienojakoisena pölynä koko rakennukseen. Nykyään asbesti on uhkana erityisesti korjausrakentamisessa, mutta uusiakin vaaroja on ilmestynyt: esimerkiksi erilaiset epoksialtistumiset aiheuttavat jo lähes kolmanneksen allergisista ihottumista. ¶

AAARNE PIETINEN, MUSEOVIRASTO

Sisävessojen yleistymisen toi töitä myös Arabian tehtaalle. Vessanpönttöä viimeistellään ennen lasitusta vuonna 1934.

tessa ihmiset kaipasivat asuntoihin mukavuuksia, kuten vesivessoja tai kylpyhuoneita. Myös rakennusten lämmitystapa oli vaihtunut uneista lämpökattiloihin.

Rakennuksilla tarvittiinkin entistä enemmän torvityöntekijöitä eli putkiasentajia, joiden työnkuva monipuolistui talotekniikan kehittyessä. Lämmönjako vaati omat väylänsä ja sisävessojen määrä puolitoistakertaistui 1930-luvulla. Kodit uudistuivat muutenkin: pulakauden paloöljypula aiheutti sähköistysvimman. Laman päätyttyä kaupungit

LEDARE: Det kaotiska 20-talet

DET HAR HUNNIT gå 100 år sedan Byggnadsförbundet grundades. På 1920-talet hade sociala reformer och den arbetande befolkningens rättigheter helt kört fast eftersom samhället rörde sig åt höger. Lågkonjunkturen hade en stor inverkan på arbetarna och det var svårt för fackföreningarna att bedriva verksamhet.

För närvarande är relationen mellan arbetstagare och arbetsgivare återigen komplicerad, vilket kan leda till oro under hösten när stora kollektivavtal löper ut. Trots detta vill vi gratulera Byggnadsförbundet på 100-årsdagen, vi ses i juni på festen i Tammerfors! ¶

FRÅN VICE ORDFÖRANDE: Oacceptabelt beteende

BYGGNADSFÖRBUNDETS vice ordförande **Jyrki Ojanen** berättar i sin artikel om regeringens planer på att utvidga de lokala avtalen till att även omfatta oorganiserade företag. Han påminner om att en stark förtroendemannaverksamhet i organiserade företag har sett till att lokala avtal inte blir påtvingade.

Enligt Ojanen kommer lagförslaget, om det genomförs, att minska företagets vilja att organisera sig och därmed försvaga kollektivavtalens allmängiltighet. Också Byggnadsindustrin rf har uttryckt sin oro över detta. I framtiden ser det ut som om byggarbetsplatserna kommer att fyllas av personer som tillfälligt förs till Finland, arbetar för dumpade löner och betalar skatt i sitt hemland. ¶

Situationen för uthyrda arbetstagare är svår

NÄR FÖRETAG inom byggbranschen permitterar sina egna anställda finns

det inga jobb för uthyrda arbetstagare. Företagen i branschen går dåligt och flera företag har gått i konkurs.

Förtroendemännen i personaluthyrningsföretag säger att antal anställda i företagen har minskat rejält och istället för längre ströjobb erbjuds uthyrda arbetstagare endast korta uppdrag. Förtroendemännen är särskilt bekymrade över unga arbetstagare, eftersom hyrt arbete har erbjudit många unga en väg till byggarbetsplatsen. ¶

TES: Lokala avtal kräver kunskande och förtroende

YIT OCH SKANSKA kommer överens om många saker lokalt. Det här är möjligt tack vare förtroendet mellan arbetsgivaren och arbetstagarna samt av förtroendemännens kunskande, vilket upprätthålls av Byggnadsförbundet. Byggnadsförbundet backar alltid upp de avtalslutande parterna.

Lokalt har man kommit överens om bland annat ersättning för arbetstidsförkortning, vård av arbetskläder, arbetstid, sjukfrånvaro med egen anmälan, ersättning till arbetsplatshandledare och betald ledighet till den förälder som inte föder barnet. ¶

ARBETARSKYDD: Större tonvikt på reproduktiv hälsa inom arbetarskyddet

I DEN NYA förordningen om skydd för arbetstagare som är gravida, nyligen fött barn eller ammar betonas bedömningen av risker för den reproduktiva hälsan i arbetslivet. Förordningen gör flera koncentrationer som är kända för att vara skadliga för reproduktionen till bindande gränsvärden.

Riskerna för den reproduktiva hälsan är inte bara något som påverkar kvinnors arbets säkerhet. Även hos män försämrar exempelvis exponering för kemikalier den reproduktiva hälsan. ¶

PERSON: En ny drivkraft för arbetssäkerhet

ARBETARSKYDDSCENTRALENS nya verkställande direktör **Timo Koskinen** har tidigare arbetat som personaldirektör på Posti och VR. Han vill förnya Arbetarskyddscentralens roll, eftersom arbetslivet hela tiden genomgår stora förändringar som gör att organisationens verksamhetsområde växer.

Arbetarskyddskortet kommer även i framtiden att utgöra ett viktigt medel för att säkerställa arbetarskyddet, och Koskinen ser det som ett bra exempel på en enastående arbetarskyddskultur. Koskinen uppmanar företag och organisationer att vårda arbetarskyddet även under dåliga tider. ¶

BYGGARBETARENS HÄLSA: Allt fler går till arbetet när de är sjuka

CORONA försvagade finländarnas arbetshälsa, och den har inte återgått till samma nivå som före pandemin. 41 procent av arbetstagarna har arbetat när de varit sjuka minst två gånger på sex månader.

De som arbetar när de är sjuka är ofta redan överbelastade med arbete. Att arbeta när man är sjuk förutspar framtida sjukfrånvaro och kan leda till att arbetsförmågan minskar. ¶

YIT:s stötdämpare

JUHA SEITTONEN är YIT:s garantireparatör. Han har bland annat arbetat som målare, trummis i gruppen Dingo och närvårdare. Seittonen framhåller vikten av en god blick för spelet när man arbetar med de boende. YIT:s garantireparatörer fungerar som stötdämpare mellan den boende och entreprenörerna. ¶

Juhani Lohikoski

Rakennusliiton
koulutuspäällikkö

Pohjoismaista mallia metsästämissä

ORPON JA PURRAN hallituksen ministerit ovat hokeneet työelämän suunnasta kohti pohjoismaista mallia. Sillä on perusteltu työelämän muutokset ja rajut leikkaukset. Epäselväksi on jäänyt kuitenkin se, mikä on hallituksen tavoittelema pohjoismainen malli. Pohjoismaissa kun on 5 erilaista työmarkkinoiden, työttömyysturvan ja työvoimapolitiikan mallia.

SUUNNAN SELVITTÄMISESSÄ on tärkeää pohtia mihin hallituksen päätökset työmarkkinaamme vie.

JOS VERRATAAN työttömyysturvan korvausastetta, on Suomi ollut Tanskan ja Ruotsin takana ja jatkossa matka pitenee entisestään. Työttömyysturvan omavastuupäivissä häviämme Tanskalle (0 pv) ja Ruotsille (2 pv), kun hallitus haluaa 7 omavastuupäivää aiemman 5:n sijasta. Palveluita, joilla vahvistetaan työttömien osaamista ja työllistymistä, leikataan. Niissäkin olemme selvästi Ruotsin ja Tanskan takana.

POLIITTISTEN LAKKOJEN osalta Suomea ollaan viemässä kauemmaksi muista Pohjoismaista. Missään muussa pohjoismaassa ei lainsäädännöllä pyritä rajaamaan sovittelun lopputulosta. Orpo ja Purra taasen ovat rakentamassa palkka-ankkuria, joka tulee olemaan haitallinen monille ammattialoille.

ASIAA KANNATTAA selvittää myös pohjoismaisilta ammattiliittojen toimijoilta.

PÄÄSIN VIERAILEMAAN opiskelijoiden kanssa maaliskuussa Oslolla. Vietimme päivän Fellesforbundetin kanssa keskustellen ajankohtaisista työelämän kysymyksistä. Kyseessä on suurin yksityisen alan ammattiliitto. Se koostuu rakentajien lisäksi työntekijöitä mm. teollisuudesta ja metsäsektorilta.

NORJASSA ON PITKÄÄN sovittu enemmän yrityskohtaisesti kuin valtakunnallisesti, mutta he painottivat, että sopimisen keskiössä on ollut hyvät välit työmarkkinaosapuolten välillä ja vahva luottamusmiehen rooli ammattiliiton tuella. Tämä eroaa merkittävästi Orpon hallituksen paikallisen sopimisen, lue työnantajan sanelun, mallista.

NORJA ON KOHDANNUT samat haasteet kuin mekin: ulkomaalaisen työvoiman, vuokratyön kasvun ja aliurakoinnin kasvun. Ammattiliitojen painostuksesta lainsäädäntöä on saatu tiukennettua niin, että ulkomaalaisvaltaisilla aloilla on tuotu sektoreille yleissitovuus muun muassa minimipalkkojen osalta. Se on vaikeuttanut palkkojen polkemista.

NORJALAISET AKTIIVIT ovat vaatineet, että julkisten rakennuttajien (kuntien ja valtion) tulee päivittää kilpailutuskriteerinsä niin, että urakat saavat rehdit yritykset. Kriteereissä on rajattu aliurakoinnin määrää, koska se nähdään ongelmalliseksi valvoa ja ketjutukset ovat luoneet riskin palkkojen polkemisen ja harmaaseen talouteen. Kokemukset kriteerien päivityksistä ovat positiivisia. Samaa Suomeen kiitos. Ei kukaan meistä halua verorahojamme menevän kelmeille.

NORJALAISET KERTOIVAT myös kampanjasta järjestää ruokalahettejä. Sillä on saatu alustatalouden ongelmia esiin ja pystytty parantamaan lähettien asemaa. Norjalaiset myös tukevat ruotsalaisten kamppailua Teslaa vastaan. Keskiössä kiistassa on työntekijöiden perusoikeus. Saatko työkaverisi kanssa järjestäytyä ja vaatia yhdessä parempia työoloja. On irvokasta, että tästä joudutaan vääntämään yhden maailman rikkaimman ihmisen yrityksessä.

NORJAN VIERAILU osoitti, että meillä on opittavaa pohjoismaista, mutta sitä oppia ei löydy Orpon ja Purran esityksistä. Tiivistetään liittojen yhteistyötä. ¶

Tero Pikkarainen ja muut skeittarit kaipasivat haasteita harrastamiseensa, ja tarttuivat toiseen haasteeseen – skeittiparkin rakentamiseen.

JOKAINEN Helsingin Suvilahdessa joskus kävellyt on luultavasti ohittanut värikkäiden graffitien, maalausten ja harmaan betonin muovaaman alueen altainen ja kaarevina kohoavine seinämineen. Suvilahti DIY -skeittipuisto kohosi – ja upposi – Suvilahden suurelta osin tyhjälle tontille vuonna 2011. Rakentaminen sujui lennokkaasti, olivathan asialla do it yourself -hengessä skeittarit itse.

Yksi rakentajista oli vuonna 1987 Kemijärvellä rullalautailuharrastuksensa aloittanut **Tero Pikkarainen**. Kun aikaisemmin Kallion Brahenkentän skeittaajien itse rakentama skeittipaikka kaupungin toimesta poistettiin, oli se alkusysäys Suvilahden rakennusprojektille.

– Alettiin kaivata vähän vaativampia paikkoja skeittaamiselle, ja nimenomaan betonisia, Pikkarainen muistelee.

Rullalautailuun tarkoitettuja alustoja oli Suomessa ennen tehty vanerista. Kunnon rampeista haaveillut Pikkarainenkin oli kuullut sanottavan, ettei betonista voi tehdä pyöreitä muotoja, koska routa rikkoo sen. Mutta Suomella on skeittipuistojen kehityshistoriassa kuitenkin merkittävä rooli.

Maineikkaan arkkitehtipariskunnan **Aino** ja **Alvar Aallon** suunnitteleman ja vuonna 1939 valmistuneen Villa Mairea -huvilan pihalta löytyy nimittäin skeittarin ”unelmapuuli”: munuaisen muotoinen uima-allas. Kun Suomessa vierailut amerikkalainen maisema-arkkitehti **Thomas Church** näki sen, epäsäännölliset kaarevat muodot ilmaantuivat 1940-luvun lopulla myös hänen suunnittelemiinsa altaisiin Yhdysvalloissa.

Ja kun kymmeniä vuosia myöhemmin kuivuudesta kärsivässä Kali-

forniassa uima-altaat olivat tyhjiillään, ne pääsivät hyötykäyttöön rullalautailijoiden treenipaikkoina.

* * *

MUTTA TAKAISIN Suvilahteen. Skeittarit saivat siis vuokrattua alueen kaupungilta, vähän rahoitusta itseltä ja lahjoituksina, ja niin dekit väistyivät hetkeksi muiden työkalujen tieltä.

– En ollut ikinä tehnyt mitään lähelläkään rakennusalaa. Kanta-pään kautta opeteltiin kaikki, miten raudoitetaan, muotitetaan ja valetaan, Pikkarainen sanoo.

Yli 10 vuoden takaisissa valokuvissa lippispäiset ja väliin t-paitoihin puकेutuneet nuoret tasoittavat uljaiden betonisten seinämien muotoja.

– Me vain alettiin värkkäämään, Pikkarainen sanoo.

Suvilahdessa oli alusta asti porukkaa, joka virtasi paikalle ja halusi olla

mukana. Skeittareiden lisäksi esimerkiksi graffitimaalareita ja sirkuksen jengiä osallistui. Joku rakensi, joku toi tarvikkeita tai eväitä.

Pikkarainen oli vuonna 2011 juuri valmistunut neurotieteen ja fysiologian maisteriksi, mutta akateeminen ura jäi, kun betoni vei mennessään. Jo vuoden kuluttua hän perusti skeittiparkkien rakentamiseen erikoistuneen

yrityksen, Concrete Proofin, jonka työllä on sen jälkeen rakennettu viitisenkymmentä rullalautailuun sopivaa parkkia Suomeen ja Ruotsiin.

Silti, Suvilahdesta Pikkaraisen tapaa edelleen, sekä skeittaamassa että tekemässä uusia valuja.

– Se on aika orgaaninen projekti. Ei meillä siellä ole mitään rakennuspiirustuksia. Skeitataan vain, ja sitten

huomataan, että tuohon kohtaan voisi tehdä valun. Sitten taas värkätään.

Pikkaraisen mielestä Suvilahden DIY on parasta omaehtoista kaupunkikulttuuria, joka Helsingin kaupungin strategiassakin mainitaan. Tällä hetkellä skeittipuistoa uhkaa purkaminen. Se on jäämässä Suvilahteen suunnitellun uuden tapahtumakorttelin alle. ¶

Velikulta vaikuttajana

HENRIK TALA:
AIMO PAJUNEN. KYLMÄN SODAN KENRAALI.
Siltala kustannus 2024

VARMAAN päätösten koosta riippumatta voi sanoa, että päättäjien keskinäisillä suhteilla ja luottamuksella on keskeinen merkitys. Sen ymmärsi myös hilpeä veikko Aimo, joka esiintyi rennosti mutta oli päättäväinen ja ovela. Taustaltaan sotilas,

mutta puolustusministeriön kansliapäällikkönä pitkän uran tehnyt vaikuttaja veteli keskeisiä turvallisuuspoliittisia naruja vuosikymmeniä.

Aimon aikaansaannoksiin kuuluu muun muassa puolueet yhdistänyt parlamentaarinen komitea. Siinä hän yhdisteli luottamuksellisten keskustelujen kautta vastakkaisia näkemyksiä yhteiseksi ymmärrykseksi. Se takasi esimerkik-

si puolustusvoimien pitkän aikavälin kehittämisen edellyttämät resurssit.

Aimo on myös olennainen tekijä Hornet-hankintojen taustalla. Mukaan sidottiin laaja vastaosto-ohjelma eli amerikkalaisten yritysten käymä kauppa suomalaisen kanssa. Tietysti myös liike-elämän kerma kuului Aimon lähipiiriin. ¶

INARI JUNTUMAA

Härmärockin uusi ja vanha

ANTTI AUTIO:
TÄÄLLÄ SINUA KAIVATAAN
Soit se silti

SOIT SE SILTI on jotenkin hauska levymerkki. En tiedä kuinka mones tämä julkaisu on, mutta aina tuo nimi jaksaa hymyilyttää. **Antti Aution** uutuuden (*Täällä sinua kaivataan*) radiohitti on *Haluun sut*. Monista nykyaikajan uivelomiesäänistä Antti erottuu edukseen hauskalla lännkkärfalsetilla. *Haluun sut* -piisi tuo jostain syystä mieleen **Chydeniuksen** ja Love

Recordsin jutut. Teksti on vähän saman ajan runoutta: ”Mitäpä yhdellä kengällä / mitäpä ainoalla lapasella”, ja toimii tässä yhteydessä loistavasti. Antti osaa heittäytyä täysillä kappaleen maailmaan, kuten myös sitä seuraavaan indiepahtoon, *Vittu minä kuolen tänne*.

Levyn tekstimaailma sijoittuu **Raana Lehtisen** maa-laukseen, joka on tietysti myös levyn kansikuva. Albumi kestää hyvin useamman kuuntelukerran, ja on ehdottomasti hankkimisen

arvoinen. *Kukkapuska* toimii varmasti keikoilla hyvänä yhteislauluna ja *Kissapeto* tuo mieleen varhaisen **Tuumari Nurmion** tekstitys- ja tulkintatavaltaan. Piisi on levyn helmi.

A.W. YRJÄNÄ:
HELIOGRAFI
Vallila Music House

MYÖNNÄN, etten ole katsonut TV:n *Vain elämää* -sarjaa. En ole koskaan ollut oikein kiinnostunut, miten joku ”vetää” jonkun toisen piisin. Tein kuitenkin poikkeuksen, kun **Yrjänä** oli mukana ohjelmassa. Lähinnä sen takia, että oli kiva katsoa, mitä tarinoita löytyy kappaleiden takaa. Hänen osallistumisensa ohjelmaan oli minulle iso yllä-

tys, kuten myös tämä hänen soololevynsä. Oli jotenkin vaikea kuvitella Yrjänää ilman **CMX**-yhtyettä.

Heliografi kuulostaa lähinnä vähän helpommalle CMX-levylle. Levyn hitti on *Juuret*, joka on saanut hyvin radiosoittoa, ja kap-paleet ovat muutenkin ihan sitä tuttua Yrjänää. Tekstimaailmassa käsitellään muun muassa vanhenemista ja toisaalta tuttua CMX-tarinaa valtiattarista ja karva-haaroista. Miinukset tulevat ehkä pikkuisen liiallisesta aikuismaisuudesta ja turvallisuudesta. Vaikka ikää onkin jo jonkin verran, olisi Yrjänä voinut yllättää meidät jotenkin. ¶

JYRI VASAMAA

Timo Kuvaja,
helsinkiläinen
maalari ja
luottamusmies

Ammatillista edunvalvontaa

RAKENNUSLIITON satavuotisjuhlan aikaan voi muistella historiaa myös oman ammattialan kohdalta. Rakennustyöväen liiton ensimmäinen puheenjohtaja oli helsinkiläinen maalari **Uno Nurminen** ja ammattiosasto Helsingin maalarit on perustettu vuonna 1888.

SUORITTAESSANI reilut 10 vuotta sitten TAT- tutkintoa, tein projektityöni osaston osallistumisista lakkotaisteluihin. Sain kunnian haastatella vielä tuolloin voimissa olleita veteraaneja, joilla riitti tarinaa 1960-, 1970- ja 1980-lukujen kamppailuista. Maailma oli tuolloin erilainen, lakkoherkkyys huipussaan ja urakkahinnoista saatettiin vääntää kättä työmailla, kirjaimellisesti.

MAALARIT olivat siinä määrin valveutuneita aktiivisteja, ettei toistenkaan ammattialojen lakkorikkureita katsottu hyvällä. 1964 Myllypurossa hissilakon yhteydessä toistuvasti työmaalle palannutta asentajaa päätettiin lähteä jututtamaan työmaan 20 maalarin voimin. Asentaja pinkaisi karkuun ja maalarit perään, viimein Kontulassa oli luovuttava takaa-ajosta ja rikkuri pääsi karkuun. Ei tosin palannut työmaalle enää.

AMMATILLISTA KEHITYSTÄ varsinkin työterveyden edistämisessä oli 1970-luvun myrkkymaailboikotti. Maalarit kieltäytyivät käyttämästä terveydelle haitallisia liuotinpohjaisia maaleja. Muiden alalla toimijoiden kanssa yhteistyössä toimimalla saatiinkin haitallisten aineiden käyttö vähenemään. Tänä päivänähän liuotteettomien maalien käyttö on arkipäivää.

SITKEÄSSÄ ELÄVÄ maine maalareiden runsaasta alkoholin käytöstä juontanee juurensa aikoihin, kun liuottimet sekoittivat pään työaikana ja tasapainon vuoksi se piti sekoittaa vapaa-ajallakin. Ajat ovat työväelle aina kovat, mutta niin kauan, kun meillä on liitto, eivät ne tule aivan mielettömiksi. ¶

200 gramman roiskeläpät testissä

Onko klassikkostatus ansaittu?

MEILLÄ KOTONA ei ollut pulaa ruoasta eikä kokkailutaidoista. Silti kaikki epä-terveellisen stigmaa kantavat ainekset olivat lasten herkkua. Muistan yhä, miten kristillisesti piskuinen einespizza piti puolittaa – muuten repesi raivo. Veljeni kaverit väittivät, että meillä frisbeet jaettiin vatupassilla.

Legendaa tai ei, ihmeellisintä on se, miten vähän genre on muuttunut sitten 1980-luvun. Samat brändit hallitsevat roiskeläppämarkkinaa. Alepassa, S-marketissa, Prismassa, K-kaupassa ja jopa Pasilan aseman Lidlissä hyllyt notkuvat saarioista ja atriaa. Nostalgian aalto humauttaa ylitseni.

Kokoerojakaan ei ole: testipizzat painavat 200 grammaa. Toinen yhteinen nimittäjä on pohjien tutun turvallinen kumi-aisuus, joka kostuttaa nostalgian silmäkulman. Onneksi kaiken tässä maailmassa ei tarvitse muuttua?

Atria Mozzarellapizza on valmistettu ”mozzarellasta, tomaatista ja pinaatista”. Vaikka mozzarella on juustomaailman neutraaleimpia, toivoisi lättyyn enemmän makua. Lisään aromisuolaa ja pippuria. Basilika nousee kivasti esiin, mutta mauttomat reunat jäävät lautaselle: on suorastaan maagista, miten ne ovat edelleen yhtä kumimaisia kuin 80-luvulla! 1 ½ minuuttia mikrossa jättää kiekon haaleaksi. Lisäminuutti, jota ennen raastan päälle Mustaleimaa, saa täyteen liian kuumaksi, muttei tee pohjaa maukkaammaksi.

Saarioisten tonnikalapizza hehkuttaa olevansa ”klassikko jo vuodesta 1981”. Jokseenkin noihin aikoihin meillä alettiin popsia – äidiltä salaa – sitä, vaikka mikro tuli kyökkiimme vasta vuosia myöhemmin.

TEKSTI JA KUVA:
SANNA PÖYRY

MOZZA
Energiaa: 223 kcal / 100 g
Rasvaa: 8,3 g
(tyydytynyt: 2,8 g)
Hiilareita: 28 g
Kuitua: 2,8 g
Proteiinia: 9,2 g
Suolaa: 0,8 g
Natriumglutamaatin, vähälaktoosinen
Mikro: täydellä teholla (720 W) noin 1 ½ minuuttia

TUNA
Energiaa: 215 kcal / 100 g
Rasvaa: 8 g
(tyydytynyt: 2,9 g)
Hiilareita: 24 g
Kuitua: 2,9 g
Proteiinia: 10 g
Suolaa: 1,1 g
Mikro: täydellä teholla (800 W) noin 1 ½ minuuttia
Laktoositon

Toisin kuin edellisessä, tässä pääraaka-aine tuoksuu mikrosta tullessaan. Aromiin nähden ensimmäinen suupala on pettymys; tosin maku syvenee suussa hieman. Reunus näyttää tutun kelmeältä. Suolaus on kohdillaan, mutta muuten kalaräipäke tarvitsee hitusen chilijauhetta ja oreganoa. Plussaa omaa lapsuutta sivuavista takateksteistä.

Toinen klassikko, **Atria Jauhelihapizza** on ”juustosta, viljaporsaan-, nautan- ja broilerinlihasta” leivottu kiekko, jonka ulkonäkö ei juuri eroa saman valmistajan mozzapizzasta. Maku on harmoninen ja suolaus oiva. Mehevyyttäkin löytyy, koska rasvaa on hieman edeltäjiä enemmän. Tämä kiekko muuttaa myös lupaavasti väriä kypsyyssään, mutta pohja on mauton lämpimänäkin. Mittelee silti testivoittajan tittelistä tonnikalapizzan kanssa.

Edellisen raaka-aineista sekä ”maissista ja paprikasta” tehty **Atria Mexican Pizza** on pizzoista tummin ja tuoksuvin – etenkin

JAUHIS

Energiaa: 242 kcal / 100 g
Rasvaa: 10 g (tyydyttynyttä: 3,3 g)
Hiilareita: 27 g
Kuitua: 3,1 g
Proteiinia: 9,2 g
Suolaa: 0,91 g
 Natriumglutamaatin, laktoositon
Mikro: täydellä teholla (720 W)
 noin 1 ½ minuuttia

MEKSIKO

Energiaa: 225 kcal / 100 g
Rasvaa: 8,3 g (tyydyttynyttä: 3,3 g)
Hiilareita: 28 g
Kuitua: 3,2 g
Proteiinia: 8,1 g
Suolaa: 0,8 g
 Natriumglutamaatin, laktoositon

LÄTKÄ

Energiaa: 248 kcal / 100 g
Rasvaa: 11 g (tyydyttynyttä: 2,9 g)
Hiilareita: 27 g
Kuitua: 2,5 g
Proteiinia: 9,1 g
Suolaa: 1,1 g
 Laktoositon

jos pitää halpistexmexiin liitetystä hiki-mäisestä mielikuvasta. Maku on tuoksuun nähden pettymys: mausteet ovat mukavasti pinnassa, mutta siihen se jää. Tällaisesta latinokiekosta olisin vatupas-sivuosiina ollut onneni kukkuloilla.

Saarioisten Lätkepizzassa lukee ”jauheliha & pekoni” ja ”klassikko”. Itselle uusi tuttavuus – ja ulkonäöltään testin vähiten houkuttava. Mikrosta tullessaan ylivoimaisesti tuoksuvin pizza, jossa on kivan savumaista vibaa. Jos tykkää pekoniasta, suolasta ja ronskista mausta, Lätkepizza toimii. Elävöitän kurmee-koke-musta savupaprikajauheella ja kuivatuilla yrteillä, koska pizzan ulkonäkö muistuttaa liikaa vappupäivän rappukäytävää. Äijäpizzaa ilmaveivin vahtaajille.

Viiden kiekon testin jälkeen tekee mieli heittää pari-kolme lisäeuroa kehiin isompaan – ja maukkaampaan – pakaste-pizzaan. ¶

→ Sarjakuva

Kassa vastaa

Huhtikuun alussa voimaan tulleet lakimuutokset

Lapsikorotuksen poistuminen

Työttömyyspäivärahaan on kuulunut lapsikorotus, jonka tarkoituksena on ollut korvata vanhemmalle alle 18-vuotiaasta lapsesta aiheutuvia kuluja. Sen suuruus on riippunut lasten määrästä.

Tänä vuonna lapsikorotus yhdestä lapsesta on ollut 5,84 euroa/päivä, kahdesta lapsesta 8,57 euroa/päivä ja kolmesta tai useammasta 11,05 euroa/päivä.

Työttömyysturvan lapsikorotukseen tehtiin vuonna 2023 ylimääräinen korotus, joka poistui 1.1.2024. Ylimääräisen korotuksen poistumisen vuoksi lapsikorotuksen määrä laski 25–48 euroa kuukaudessa lasten määrän mukaan.

Hallitus päätti myös työttömyysturvan indeksikorotusten jäädyttämisestä vuosille 2024–2027. Tämän seurauksena myöskään lapsikorotukseen ei tullut vuodenvaihteessa tavanomaista indeksikorotusta.

1.4.2024 tuli voimaan hallituksen lakimuutos, joka poisti lapsikorotukset kokonaan. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että huhtikuun alusta eteenpäin maksettaviin työttömyysetuuksiin ei tule enää ollenkaan lapsikorotusta. Lapsikorotuksen poistuminen laskee työttömyyspäivärahan määrää noin 125–240 euroa/kuukaudessa.

Sovitellun päivärahan suojaosan poistuminen

Sovitellun päivärahan suojaosa tarkoittaa rahamäärää, jonka työtön on saanut ansaita ilman, että se on vaikuttanut ansiopäivärahan määrään.

Suojaosa otettiin käyttöön vuoden 2014 alusta ja se on ollut siitä lähtien osa-aikatyössä enintään 300 euroa kuukaudessa sovittelujakson aikana tai 279 euroa neljän peräkkäisen kalenteriviikon sovittelujakson aikana. Suojaosa on vähennetty ennakonpidätyksen alaisesta työtulosta eli bruttotuloista.

1.4.2024 tuli voimaan hallituksen lakimuutos, joka poisti suojaosan kokonaan. Uutta lakia sovelletaan maksettaessa soviteltua päivärahaa hakujaksoilta, jotka alkavat 1.4.2024 tai sen jälkeen. Tällöin suojaosaa ei enää käytetä sovitellun ansiopäivärahan määrän laskemisessa.

Suojaosan poiston jälkeen puolet maksettusta työtulosta vähennetään suoraan koko kuukaudelta maksettavan ansiopäivärahan määrästä. Käytännössä suojaosan poistaminen siis pienentää sovitellun ansiopäivärahan määrää.

Sovitellulla päivärahalla on enimmäismäärä, joka on sidottu päivärahan perusteena olevan palkan määrään. Tämä tarkoittaa sitä, että kassan maksama soviteltu päiväraha ja sovittelujaksolla maksettu työtulo voivat yhteensä olla enintään perustepalkan verran.

Lue lisää [A-kassa.fi](https://www.avoinkassa.fi)

Seuraa meitä somessa @AvoinKassa

Ole tarkkana ilmoitusten lähettämisessä!

Postitse lähetettäessä kuussa on ehdottomasti oltava merkintä: **Rakentaja-lehti/ilmoitukset, PL 307, 00531 Helsinki**

Sähköpostit on lähetettävä osoitteella: **ilmoitukset@rakennusliitto.fi**

Kun lähetät ilmoituksen Rakentaja-lehteen, muistathan merkitä yhteystietosi! Toimitus muokkaa tarvittaessa lehden ilmoitussivuille tulevaa materiaalia. Ilmoitussivuille tarkoitettujen tekstien tulee olla lyhyitä.

OSASTOTAPAHTUMAT

Os. 104, Helsingin asfalttimiehet ja bitumieristäjät

Teatteriesitys Tuuplakupla ke 12.6. klo 19, Krapin kesäteatteri, Ratatie 2, Tuusula. Lipun hinta 20 € / hlö sis. pullakahvit väliajalla. Maksu tilille FI73 1555 3000 1011 71. Sitovat ilmoittautumiset Matti Tiainen p. 040 705 8809 tai matti.tiainen2@luukku.com

Os. 187, Lempäälä

Kevätretki Mathildedalin ruukkiin la 8.6. Omavastuu jäsen 20€ / avec 30€. Sisältää ruokailun. Yhteiskuljetus Lempäälästä. Ilmoittautumiset viimeistään pe 17.5. Tero Tiura p. 050 5692081. Tervetuloa!

Os. 378, Orimattila

Kesän avajaiset la 1.6. klo 14, Humiseva, Karkkulantie 52, Orimattila. Luvassa mölky-peliä, makkaraa ja kahvia. Tervetuloa! Hallitus

MUISTOLLE

Markkanen Unto Valteri

Osastomme pitkäaikainen jäsen Unto Valteri Markkanen kuoli 22.2.2024. Hän oli syntynyt 28.1.1936 ja liittynyt

Rakennusliiton jäseneksi 1.10.1962. Muistoa kunnioittaen Os. 091, Kuopio

VETERAANITOIMINTA

Keski-Suomen rakentajaveteraanit

Kesätapaaminen ti 11.6. klo 10, Hirvasmäentie 113, Vehniä. Aloitamme kahvitarjoilulla ja pienellä purtavalla. Ohjelmassa kisailua ulkona, saunomista, onkimista, makkaranpaistoa ja lähtökahvit. Ilmoittautumiset viimeistään pe 7.6., Kaarlo p. 050 542 7290 tai Raimo p. 040 768 8811. Tervetuloa joukolla mukaan, myös avecit!

ONNEA

90 vuotta

Rautio Reijo, 31.3., Oulu. Os. 614, Oulun muurarit

SAARROT

Tarkemmat tiedot löytyvät osoitteesta <http://rakennusliitto.fi/saarrot>

RAKENNUS-PIIRUSTUKSET TUTUKSI VERKKOKURSSILLA

Kurssilla opit, millaisia piirustuksia ja merkkejä käytetään rakennus- ja LVI-suunnitelmissa. Kurssi on tarkoitettu Rakennusliiton jäsenille.

Lue lisää ja ilmoittaudu: ilmoittaudu.rakennusliitto.fi/verkko_rakpiir

Rakennusliitto

Rakennusliiton jäsenetuna
saat CityShopperin käyttöösi

Yli 1000 etua puhelimessasi!

CITYSHOPPARI

Etsi etuja

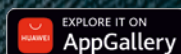
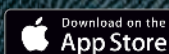
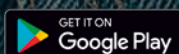

**Latauslinkki
löytyy helposti
Rakennusliiton
mobiilijäsenkortiltasi.**

Salasanasi on jäsennumerosi.
Jäsennumeron eteen tulee laittaa
etuliite RL, esim. RL00000.

CITYSHOPPARI

Saatavilla seuraavista sovelluskaupoista:
Google Play, App Store, Huawei AppGallery

→ Liitossa

Yhteystiedot

Rakennusliitto ry

Siltasaarenkatu 4,
PL 307, 00531 Helsinki
Vaihde: 020 774 003
sähköposti: etunimi.sukunimi@rakennusliitto.fi
www.rakennusliitto.fi

Keskustoimisto avoinna

ma-to 8.30–16.00
pe 8.30–15.30

Jäsenrekisteriin toimitettavien asiakirjojen postitusosoite:

Rakennusliitto ry/Asiakirjat, PL 307, 00531 Helsinki

Palvelunumerot:

Jäsenyysasiat 020 690 231
Palveluaika ma–pe 9–15

Työnantajatilitykset 020 774 3344
tai ta-tilit@rakennusliitto.fi
Palveluaika ma–pe 9–15

Työehtoasiat 020 690 232
Palveluaika ma–pe 9–15

Palvelunumeroihin soittaminen maksaa
lankapuhelimesta soittaessa liittymäsopimuksen
mukaisen paikallisverkkomaksun verran ja
matkapuhelimesta soittaessa
matkapuhelinmaksun verran.

Palvelupisteiden yhteystiedot löytyvät
www.rakennusliitto.fi/yhteystiedot

Kolme tapaa päivittää yhteystiedot:

- pääset kätevästi päivittämään tietojasi mihin vuorokauden aikaan tahansa liiton kotisivuilla olevan eAsiainnin kautta
- ilmoittamalla uusista yhteystiedoista s-postitse osoitteeseen asiakirjat@rakennusliitto.fi
- soittamalla jäsenrekisterin palvelunumeroon p. 020 690 231 ma–pe klo 9–15

Yhteystiedot kannattaa pitää ajan tasalla, jotta saat heti tiedon tärkeistä ajankohtaisista asioista ja parhaan mahdollisen hyödyn Rakennusliiton jäsenyydestä.

Rakentaja

PÄÄTOIMITTAJA
JOHANNA HELLSTEN
P. 040 770 5194

VIESTINTÄPÄÄLLIKKÖ
JANNE MÄKINEN
P. 040 352 1161

TOIMITTAJA
JUKKA NISSINEN
P. 050 2785

**TOIMITUKSEN
SÄHKÖPOSTIOSOITTEET:**
ETUNIMI.SUKUNIMI@RAKENNUSLIITTO.FI

JULKAISUJA
RAKENNUSLIITTO RY

TOIMITUKSEN OSOITE
SILTASAARENKATU 4, HELSINKI

TAITTO
PUNAMUSTA OY,
SISÄLTÖ- JA SUUNNITTELUPALVELUT

POSTIOSOITE
PL 307, 00530 HELSINKI
PUHELIN, VAI HDE 020 774 003

TILOUSHINTA
12 KK/35 €

PAINOPAikka
PUNAMUSTA, FORSSAN YKSIKKÖ
ISSN 0355-8614

ILMOITUSMYynti
HEIDI ANDERSSON
P. 050 528 7770
HEIDI.ANDERSSON@TIETOTALLI.FI

Lehden ilmestymispäivä on perjantai.

Seuraavassa numerossa:

Kesäkuussa ilmestyvässä Rakentajassa juhlimme railakkaasti 100-vuotiasta Rakennusliittoa, seuraamme toimitsijoita työmaiden tehotarkastuksilla ja pohdimme sitä, miten urakkatyötä saataisiin lisättyä yhdessä työnantajien kanssa.

Julkaisupäivä verkossa
20.6.2024

Aineistopäivä
24.5.2024

2024

RAKENTAJA 5/24
Aineistopäivä 19.7.2024
Julkaisupäivä (verkossa) 16.8.2024

RAKENTAJA 6/24
Aineistopäivä 30.8.2024
Julkaisupäivä (verkossa) 27.9.2024

RAKENTAJA 7/24
Aineistopäivä 11.10.2024
Julkaisupäivä (verkossa) 8.11.2024

Ilmoitusvaraukset:

Heidi Andersson
050 528 7770
heidi.andersson@tietotalli.fi

VARMANA PIDETYT

TURVALLISET JA MUKAVAT JALKINEET OVAT HYVÄN TYÖPÄIVÄN PERUSTA. SIEVIN INNOVATIIVISUUS SEKÄ LAADUKKAAT JA VASTUULLISET MATERIAALIT TAKAAVAT KORKEATASOISEN TURVALLISUUDEN JA MUKAVUUDEN TUNTEEN LÄPI TYÖPÄIVÄN. KUN PUET JALKAASI SIEVIN TURVAKENGÄT, VOIT OLLA VARMA SIITÄ, ETTÄ NE HOITAVAT TEHTÄVÄNSÄ YHTÄ HYVIN KUIN SINÄKIN.

 Sievi